

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа, страхування**
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньо-професійною програмою **Фінанси, фінансовий менеджмент**
та страхування
(назва програми)

на тему: **«РОЗВИТОК ПЕРЕСТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ»**
(назва теми)

Виконавець:

здобувач освіти ФФБС 4 курсу 1 групи

Марина ЛЬВОВИЧ

(ім'я та прізвище)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Павло БОНДАРЕНКО

(ім'я та прізвище)

/підпис/

Одеса - 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПЕРЕСТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	5
1.1. Економічна сутність перестрахового ринку та перестрахових відносин.....	5
1.2. Вплив перестрахових відносин на розвиток перестрахового ринку....	12
1.3. Основні сучасні проблеми та особливості міжнародного перестрахового ринку та перестрахового ринку.....	18
РОЗДІЛ 2 АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ПЕРЕСТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	23
2.1. Аналіз загальних тенденцій розвитку перестрахового ринку України	23
2.2. Аналіз показників розвитку перестрахового ринку України.....	27
2.3. Використання регресійного аналізу для прогнозування розвитку перестрахового ринку України.....	44
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕРЕСТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	51
3.1. Міжнародний досвід розвитку перестрахового ринку України.....	51
3.2. Перспективні підходи до розвитку перестрахового ринку України....	55
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає у необхідності стабілізації та підвищення ефективності фінансової системи країни. Перестраховування відіграє важливу роль в управлінні ризиками для страхових компаній, зменшуючи їх вразливість до великих збитків. В умовах наростаючої економічної нестабільності в Україні вивчення особливостей і тенденцій перестраховування є критично важливим для розвитку національного страхового ринку.

Дослідження розвитку перестрахового ринку також сприяє інтеграції України у міжнародні фінансові структури, що може позитивно вплинути на залучення інвестицій. Виявлення основних проблем і можливостей розвитку перестраховування дозволить сформулювати більш ефективні стратегії для забезпечення фінансової стійкості страховиків, що в свою чергу вплине на стабільність і розвиток економіки країни в цілому.

Питаннями розвитку перестрахового ринку України присвячено багато праць вітчизняних науковців В. Базилевич, А. Банасіцький, В. Баранова, П. Бондаренко, О. Гаманкова, Т. Говорушко, О. Длугопольський, А. Загородній, О. Козьменко, О. Коцюрба, Л. Супрун, А. Сухоруков, А. Таркуцяк, О. Теревус, Н. Ткаченко, В. Шкурко, Я. Шумельда та інші.

Метою даної роботи є надання перспектив розвитку перестрахового ринку України.

У процесі написання кваліфікаційної роботи вирішуються такі *завдання*:

- розглянути економічну сутність перестрахового ринку та перестрахових відносин;
- виявити вплив перестрахових відносин на розвиток перестрахового ринку України;
- охарактеризувати основні сучасні проблеми та особливості міжнародного перестрахового ринку та перестрахового ринку України;
- проаналізувати загальні тенденції розвитку перестрахового ринку

України;

- проаналізувати показники розвитку перестрахового ринку України;
- провести регресійний аналіз перестрахового ринку України;
- охарактеризувати міжнародний досвід розвитку перестрахового ринку

України;

- охарактеризувати перспективні підходи до розвитку перестрахового ринку України.

Об'єктом дослідження є розвиток перестрахового ринку України.

Предметом дослідження теоретичні аспекти розвитку перестрахового ринку України.

Методи дослідження системного аналізу та узагальнення для виявлення теоретичних аспектів розвитку перестрахового ринку України, логіко-діалектичний метод, методи аналізу, синтезу та статистичних порівнянь для дослідження розвитку перестрахового ринку України.

Інформаційною базою дослідження складають наукові праці вітчизняних науковців з теорії перестрахування; законодавчі та нормативні акти України; офіційні нострифіковані показники Національного банку України; науково-методична література; матеріали періодичних видань.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (40 найменувань) і 6 додатків, містить 17 таблиць та 19 рисунків. Основний текст дослідження на 55 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 70 сторінок.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези «Динамічний розвиток перестрахового ринку в Україні». Збірник матеріалів ІХ Студентської науково-практичної конференції факультету фінансів та банківської справи. *Стабілізація фінансово-економічної системи України*. 2025. Одеса. ОНЕУ.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПЕРЕСТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

1.1. Економічна сутність перестрахового ринку та перестрахових відносин

Теорія перестрахового ринку є важливим напрямком страхової науки, що вивчає закономірності та особливості функціонування перестрахових відносин. Її предметом є економічні зв'язки між учасниками, які забезпечують перестраховий захист, формуючи інституційно-організаційну структуру ринку. Перестраховий ринок виступає як сегмент страхового сектору, з притаманними йому специфіками діяльності та взаємодії між суб'єктами перестрахових операцій.

Основа теорії включає постулати економічної науки, концепції страхової теорії, а також напрацювання вітчизняних і зарубіжних дослідників. Перевагу слід надавати економічним теоріям, які висвітлюють особливості ринків, конкуренції, фірм, а також державного регулювання. Використання цих підходів дозволяє аналізувати динаміку перестрахового ринку, враховуючи історичний контекст та соціально-економічні зміни, що в свою чергу сприяє модернізації його розвитку в умовах постійних трансформацій.

Сучасна теорія перестрахових ринків зосереджується на теоретичних основах формування, визначаючи роль перестрахування в страховому секторі фінансового ринку. Досліджуються проблеми оптимізації державного регулювання та саморегулювання, інформаційної асиметрії, а також перспективи розвитку професійного перестрахового ринку та інституту посередництва. Акцент робиться на стратегічній взаємодії учасників ринку, конкурентному середовищі, ринковій владі та антимонопольній політиці, а також на глобальних викликах і процесах інтеграції.

Перестрахування виникає як відповідь на потребу захисту страхового ринку від непередбачуваних ризиків, що свідчить про тісний зв'язок між цими

ринками. Спочатку перестрахові операції реалізовувалися на страховому ринку, але з часом розвинулася потреба у спеціалізованій структурі.

Дослідження перестрахового ринку як нової форми організації економічних відносин має значний потенціал. Визначальними аспектами цього ринку є взаємодія між суб'єктами (перестраховувальниками, перестраховиками, брокерами) та об'єктами (перестраховими послугами та інноваційними технологіями). Важливим є аналіз інституціональних і організаційних моделей, що формують структуру та середовище перестрахових відносин, що дозволяє ефективно оцінювати їхні специфічні особливості в рамках страхового сектору фінансового ринку.

Таблиця 1.1

Основні акценти у наукових роботах щодо перестрахового ринку

Науковці	Поняття
А. О. Таркуцяк [1]	є одним з основних ринкових інститутів будь-якого економічного середовища, однак не єдиним, оскільки функціонує сукупно з іншими державними і недержавними інститутами.
О. В. Козьменко [2]	система “економіко-правових відносин між покупцями (споживачами і вигодонабувачами), продавцями послуг із страхування і перестрахування та їхніми посередниками, у результаті яких здійснюється мобілізація, розподіл і перерозподіл грошових коштів”.
А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко [3]	система економічних відносин, які становлять сферу діяльності страховиків і перестраховиків... щодо надання страхових послуг страхувальникам.
А. Банасіцький [32]	загальна кількість страхових і перестрахових компаній, що функціонують на певній території.
В. Д. Базилевич [4]	особливою формою діяльності на страховому ринку є операції перестрахування, проведення яких входить до компетенції перестрахових компаній/
Н. В. Ткаченко [5]	говорити про формування попиту, пропозиції та ціни на перестрахування недоречно, оскільки воно є вторинним відносно страхування, і перестрахові відносини є додатковими економічними відносинами, як і безліч інших, що можуть виникати в процесі функціонування страхової системи.

Продовження таблиці 1.1

Я. П. Шумелда [6]	трактуючи дефініцію “страховий ринок” як економічні відносини в межах певної території, у процесі котрих формуються попит, пропозиція та ціна на страхові продукти, укладаються договори страхування та виконуються зобов’язання згідно з ними, виокремив три складові або сегменти страхового ринку: ринок страхування життя, ринок загального страхування і ринок перестрахування
-------------------	---

Джерело: побудовано автором на основі [1-6, 32]

На нашу думку, перестраховий ринок складається з набору правил і норм — політичних, юридичних, економічних і організаційних, які забезпечують його функціонування та сприяють трансформаційним змінам у сфері перестрахування. Інституційне забезпечення цього ринку охоплює державні та недержавні організації, які створюють як формальні, так і неформальні умови, необхідні для здійснення перестрахових операцій.

Рис. 1.1. Загальне середовище перестрахового ринку України

Джерело: побудовано автором самостійно на основі узагальнення таблиці

Зосередимося на ключових аспектах перестрахових відносин, основою яких є перестрахова послуга. Ця послуга виникає внаслідок потреби страховиків у захисті своїх фінансових інтересів щодо виконання зобов'язань перед страхувальниками. Отже, об'єктивна необхідність у перестраховому захисті формує попит на специфічні перестрахові послуги, в той час як інтерес до перестраховування ризиків стимулює пропозицію різних форм, методів і видів таких послуг.

Незважаючи на те, що в українському законодавстві не міститься конкретного визначення перестрахових послуг, їх необхідно відрізнити від інших фінансових послуг, зокрема, послуг у сфері страхування [7]. У законодавстві Європейського Союзу та Генеральній угоді про торгівлю послугами перестраховування також визнається складовою фінансових послуг. До них відносять пряме страхування, перестраховування і ретроцесію, страхове посередництво, а також допоміжні послуги у цій сфері [39].

У правових актах і наукових джерелах перестрахову послугу часто розглядають у контексті страхових послуг, адже надання страхових і перестрахових послуг доповнює одне одного, формуючи єдине страхове середовище. Незважаючи на це, дефініція "перестрахова послуга" залишається мало дослідженою, в той час як трактування страхової послуги займає значне місце в економічній літературі. Це свідчить про необхідність розгляду спільних економічних характеристик цих послуг як основи для з'ясування сутності перестрахової послуги з урахуванням специфіки перестраховування [8].

У вітчизняній та зарубіжній літературі поняття "страхова послуга" аналізують з різних позицій, і тривають дискусії щодо його тотожності та взаємозаміни з термінами "страховий товар" і "страховий продукт". Ці терміни часто ідентифікуються, проте мають свої специфічні відмінності, що потребує детальнішого дослідження.

Згідно з Великим тлумачним словником сучасної української мови, товаром вважається будь-яка продукція або послуга, призначена для продажу. Страхова послуга становить особливий вид страхового товару, якщо вона є

об'єктом маркетингової діяльності страховика та має визначену споживчу (забезпечення страхового захисту) і мінову (страхова премія, тариф) вартість [9].

Розглядаючи у цьому контексті перестрахову послугу, можна виділити її ключові характеристики як товару на перестраховому ринку. Перестрахова послуга має споживну вартість, яка полягає у забезпеченні захисту майнових інтересів перестраховувальника від непередбачуваних ризиків, що можуть загрожувати фінансовій стійкості страховика. Ця вартість виявляється в додаткових гарантіях, які дозволяють прямому страховикові виконати зобов'язання перед своїми страхувальниками.

Мінова вартість перестрахової послуги визначається через перестрахову премію — плату за ризик, що передається в перестраховування. Ця премія є відображенням витрат, які несуть перестраховики за надання таких послуг. Взаємозв'язок між споживною та міноюю вартістю важливий при формуванні ціни, яка повинна адекватно відображати ступінь ризику, корисність та зрозумілість послуги, а також забезпечувати можливість отримання прибутку у вигляді комісійної винагороди.

Вартість перестрахової послуги на ринку формується під впливом попиту та пропозиції. Як зазначила К. Є. Турбіна, перестраховування має свою окрему ціну, яка залежить від специфіки видів перестраховувальних послуг.

Визначаючи суть перестрахової послуги як фінансового зобов'язання, важливо підкреслити її роль у побудові перестраховувальних взаємин. На початковому етапі процесу укладається договір між страховиком і перестраховиком, що супроводжується сплатою перестрахових премій. Ці премії мобілізуються в резервах перестраховика, призначених для часткової компенсації страхових виплат. Це створює економічну основу, що забезпечує довіру та стабільність для всіх учасників ринку.

Збалансовані інтереси сторін закріплюються у договорі перестраховування, який є юридично обов'язковим документом. Він містить всі елементи перестраховувального процесу, відображає узгодженість інтересів і стає підставою для виплат у разі настання страхових випадків. Таким чином, перестрахова

послуга не лише захищає фінансові інтереси страховика, а й забезпечує функціонування всієї системи страхування, доводячи свою корисність та значущість.

Визначаючи суть перестрахової послуги як фінансового зобов'язання, важливо підкреслити її роль у побудові перестрахових взаємин. На початковому етапі процесу укладається договір між страховиком і перестраховиком, що супроводжується сплатою перестрахових премій. Ці премії мобілізуються в резервах перестраховика, призначених для часткової компенсації страхових виплат [10].

Збалансовані інтереси сторін закріплюються у договорі перестраховування, який є юридично обов'язковим документом. Він містить всі елементи перестрахового процесу та відображає узгодженість інтересів і стає підставою для виплат у разі настання страхових випадків. Таким чином, перестрахова послуга не лише захищає фінансові інтереси страховика, а й забезпечує функціонування всієї системи страхування, доводячи свою корисність та значущість.

Можемо зробити висновок, що специфікою перестрахових відносин є перестрахова послуга, яка має спільну економічну природу зі страховою послугою, але є вторинною і допоміжною стосовно неї. В особливостях перестрахової послуги визначаються її предмет та специфіка, що робить її унікальною у сфері страхування та відрізняє від традиційних страхових продуктів.

Специфіка перестрахової послуги зумовлена організаційно-правовою природою перестрахової діяльності, яка охоплює надання спеціалізованих послуг, що здійснюються на платній основі та в професійному контексті. У цьому сенсі предмет перестрахових відносин не збігається з предметом страхування, що підкреслює важливість та унікальність перестрахової послуги в загальній структурі фінансових послуг [11].

Основою формування перестрахового ринку є перестрахова послуга, що визначає договірні відносини між перестрахувальником і перестраховиком у

контексті встановлення умов та правил перестрахування. Це передбачає реалізацію цих умов з метою отримання ефекту у вигляді перестрахового захисту та задоволення економічних інтересів обох сторін.

О. М. Теребус трактує перестраховий ринок як взаємозв'язок між учасниками, такими як страхувальники-цеденти та перестраховики-цесіонарії, а також як економічний простір, у якому страховики взаємодіють для забезпечення своєї фінансової надійності. Він підкреслює, що перестрахувальники і перестраховики є суб'єктами цього ринку, а мета перестрахувальної діяльності виходить за межі лише фінансової надійності, охоплюючи також підвищення рентабельності страховика та збалансування страхового портфеля [12].

В монографії "Страховий та перестраховий ринки в епоху глобалізації" також визначається, що перестраховий ринок є системою взаємовідносин між страховими компаніями, акцентуючи на перерозподілі великих ризиків. Проте варто зазначити, що на цьому ринку можуть також підлягати перестрахуванню середні та малі ризики, зважаючи на специфіку фінансових умов. Позиція авторів стосовно учасників ринку виглядає дещо обмеженою, оскільки насправді в ньому функціонують як перестрахувальники, так і перестраховики, а укладання угод базується на потребах у перестраховому захисті та формуванні попиту і пропозиції на цю специфічну послугу [13].

Робимо висновок, що перестраховий ринок є складним і багатограним явищем, що вимагає комплексного підходу для його повного розуміння. З метою його дослідження доцільно розглядати поняття "перестраховий ринок" з кількох ключових перспектив:

1. Макроекономічна перспектива: перестраховий ринок слугує важливою складовою страхового сектору фінансового ринку, з усіма притаманними йому характеристиками, функціями і принципами.

2. Фінансова перспектива: цей ринок являє собою сукупність економічних відносин між учасниками перестрахування, які формують, розподіляють і

використовують перестраховий капітал для забезпечення перестрахового захисту.

3. Маркетингова перспектива: ринок є сферою послуг, де предметом купівлі-продажу виступає перестрахова послуга, на яку встановлюється попит і пропозиція.

4. Інституціональна перспектива: охоплює інститути, які регулюють взаємовідносини між учасниками перестрахових процесів.

5. Інституційно-організаційна перспектива: функціонує як економічний простір, де інституційні організації взаємодіють, виконуючи перестрахову діяльність або регулюючи її.

Таким чином, комплексне вивчення цих перспектив дозволяє глибше зрозуміти природу і функціонування перестрахового ринку.

Визначаємо, що перестраховий ринок це багатогранне й динамічне явище, що відображає складність економічних відносин у страховій системі. Його різноманітні тлумачення сприяють розвитку науки про перестраховування та страхового сектору загалом. Враховуючи особливості учасників, можна стверджувати про становлення перестрахового ринку як самостійної, але тісно пов'язаної з страховим ринком складової системи страхових відносин.

Водночас для України актуальним залишається подальше дослідження механізмів функціонування та ефективних методів регулювання цієї форми організації економічних відносин.

1.2. Розвиток перестрахового ринку України та перестрахових відносин

В умовах військового стану страхування виступає ключовим інструментом захисту економічних інтересів держави та суспільства, що дозволяє управляти ризиками, пов'язаними з несприятливими подіями. Завдяки страховим операціям акумулюються фінансові ресурси, які ефективно використовуються для покриття збитків страхувальників. Основою подальшого розвитку страхування, яке має потенціал значно підвищити інвестиційний внесок та добробут нації, є

стабільний фінансовий стан страховиків, що відповідно до їх платоспроможності гарантує виконання зобов'язань [14].

При цьому багато страхових компаній не можуть створити оптимальну структуру портфеля ризиків, що призводить до невідповідності між розрахунковою та фактичною збитковістю. У зв'язку з різноманіттям ризиків, які охоплює страховий портфель, перестраховування стає важливим інструментом для балансування відповідальності та підвищення фінансової стійкості. Воно дозволяє страховикам розподіляти ризики, покривати великі страхові збитки, а також забезпечувати належну виплату страхових відшкодувань.

Оцінка та системний моніторинг фінансових ризиків виступають ключовими елементами стратегічного управління суб'єкта господарювання, забезпечуючи своєчасне виявлення потенційних загроз і прийняття адекватних управлінських рішень. Процедура оцінки передбачає комплексний аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на фінансовий стан, а також визначення рівня ризику, ймовірності його реалізації та можливих фінансових наслідків. Для цього застосовуються методи фінансового аналізу, статистичного моделювання, сценарного прогнозування та експертної оцінки, які дозволяють ґрунтовно оцінити ризиковий профіль суб'єкта господарювання.

Зростання концентрації капіталу в промисловості та фінансах підвищує роль перестраховування, оскільки веде до збільшення вартості страхових об'єктів та різноманіття страхових продуктів. В умовах цього розвитку виникає загальна потреба в страховому покритті, яке перевищує зростання статутних фондів і резервів страховиків, ставлячи перед ними виклики в управлінні ризиками.

Сьогодні спостерігається глобальна інтеграція перестрахових ринків, яка передбачає уніфікацію правил роботи. Це сприяє страховим компаніям отримувати доступ до міжнародних ресурсів, що дозволяє ефективніше покривати великі ризики.

Перестраховування не лише зміцнює фінансову стійкість страхових компаній, але й відіграє важливу роль в захисті їх працівників від звільнень, акціонерів від втрати дивідендів, а держави від зменшення податкових

надходжень. Забезпечуючи стабільність страхового ринку, перестраховування також позитивно впливає на суміжні фінансові сектори. Наприклад, у банківській сфері воно забезпечує захист заставного майна й виступає джерелом ресурсів для банків через депозити страхових компаній. Крім того, інвестиції страхових компаній у фондовий ринок стимулюють попит на цінні папери, що сприяє активності торгівлі на біржах. Таким чином, перестраховий ринок створює синергію, що позитивно впливає як на економіку національного рівня, так і на міжнародну фінансову систему.

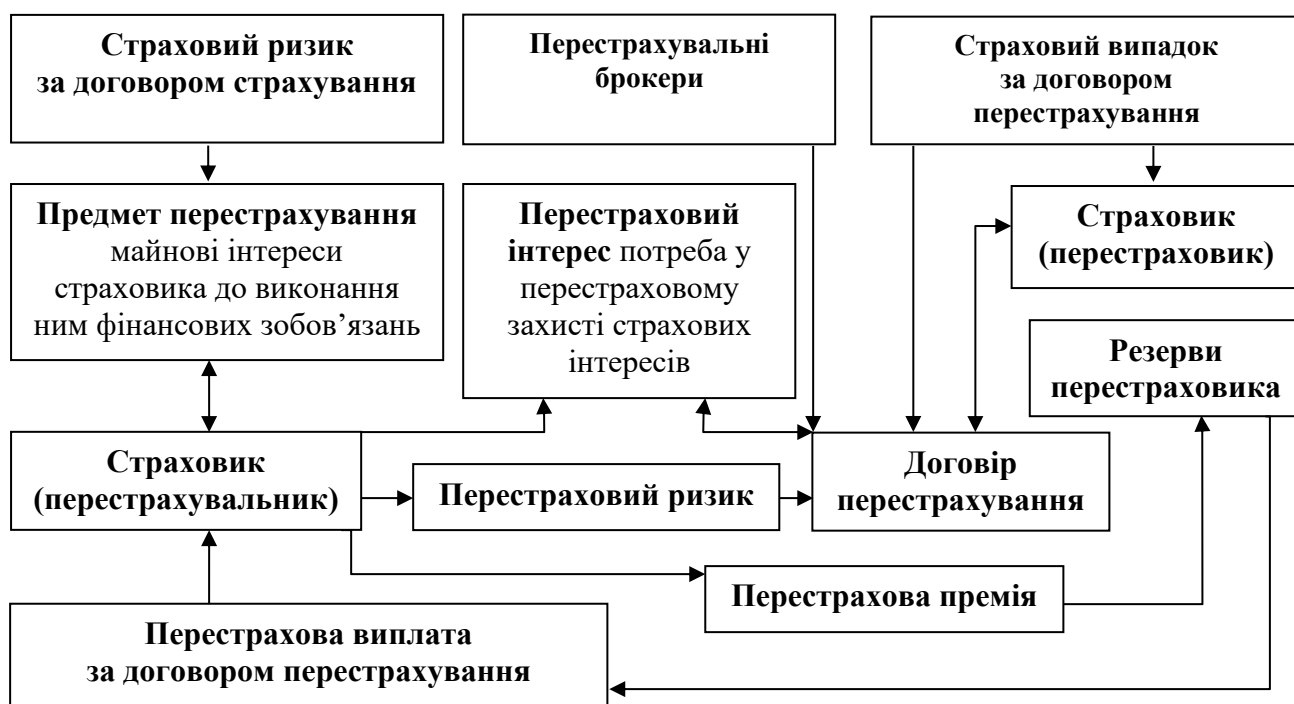

Рис. 1.2. Розвиток перестрахових відносин перестрахового ринку України
Джерело: побудовано автором самостійно на основі [15]

Розглядаючи перестраховування, важливо враховувати його як складну систему перестрахових відносин, яка виходить за межі первинного етапу передачі ризиків. Чимало авторів зосереджуються тільки на першій стадії, забуваючи про те, що перерозподіл ризику може включати участь численних перестраховиків, особливо у випадках, пов'язаних з екологічними та техногенними катастрофами. Цей процес підтримує фінансову стійкість не лише

страховика, але й перестраховика, адже ризики часто передаються в перестрахові пули, де бере участь кілька компаній.

Узагальнюючи, перестраховування можна визначити як систему економічних відносин, де страховик передає частину своєї відповідальності іншим компаніям на узгоджених умовах. Метою цього процесу є забезпечення фінансової стабільності, створення збалансованого страхового портфеля та досягнення рентабельності діяльності. Таким чином, перестраховування розглядається не лише як страхування одного страховика іншим, а й як самостійна галузь, що забезпечує ефективний механізм управління ризиками в рамках фінансової системи.

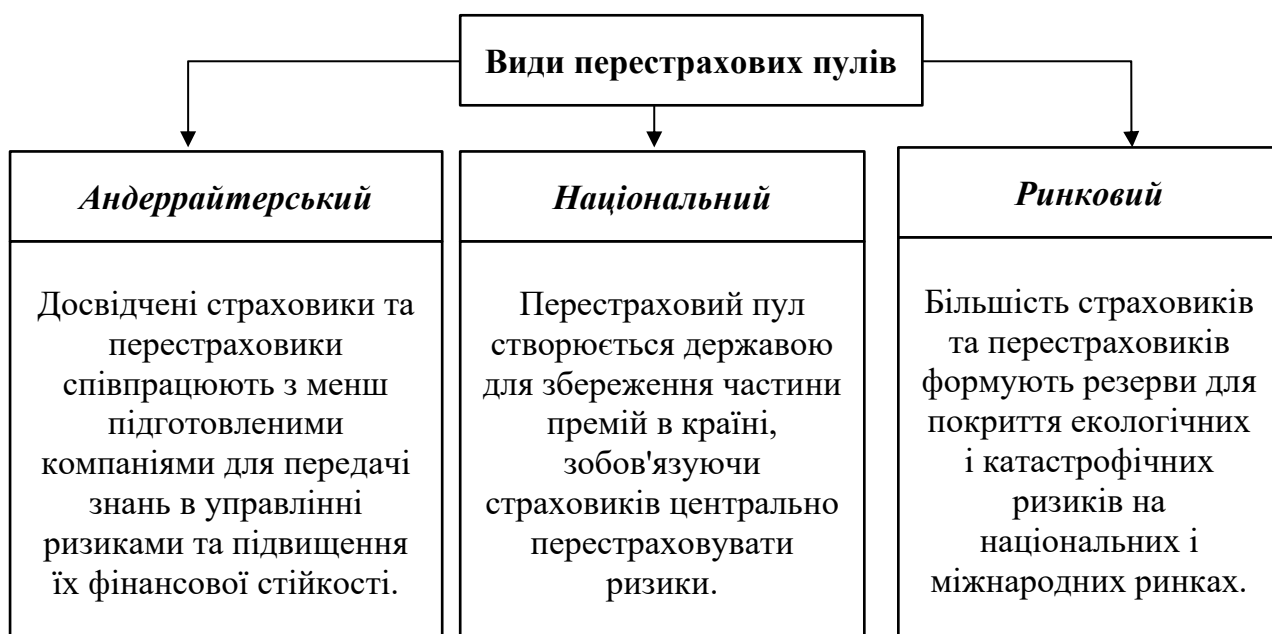

Рис. 1.3. Види перестрахових пулів

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [15]

Виходячи з принципів стратегічної діяльності страхових компаній у ризиковому середовищі, перестраховування є важливим методом зниження ризиків. Однак цей процес також містить специфічні ризики, які необхідно враховувати. По-перше, ризики партнерів, пов'язані з фінансовою стабільністю та ефективністю ризик-менеджменту партнерських компаній. По-друге, технологічні ризики, що виникають в залежності від обраної форми перестраховування. І, нарешті, ризики, пов'язані з конкретними договорами, які

залежать від умов угоди та співвідношення ризику до премії. Усвідомлення цих ризиків є необхідним для забезпечення успішної реалізації стратегії перестрахування [16].

Завдяки специфічним методам і практикам перестрахування, страховим компаніям вдається забезпечувати страховий захист на високі суми та приймати на утримання невідомі ризики, що дозволяє уникати загрози банкрутства. Проте жодна компанія не може створити абсолютно збалансований портфель через обмежений вибір об'єктів страхування та наявність великих і ризикованих елементів, які суттєво впливають на загальний баланс її портфеля [17].

Перестрахування є ключовим інструментом забезпечення фінансової стабільності страхових компаній, оскільки дозволяє обмежувати вплив великих ризиків, які не може повністю взяти на себе одна організація, забезпечуючи розподіл ризиків та зниження волатильності результатів діяльності. Воно сприяє формуванню більш однорідного та збалансованого страхового портфеля, що відповідає принципам закону великих чисел. На глобальному рівні страхового ринку тенденції включають необхідність географічної диверсифікації, розвиток нових форматів перестрахування, підвищення якості сервісу та універсалізацію послуг, включаючи ІТ, управління активами та ризик-менеджмент, що разом з капіталізацією та оптимізацією витрат гарантує підвищену фінансову стійкість перестрахових компаній [18].

Глобалізація проявляється в злитті фінансових ринків у єдину взаємопов'язану систему, і перестраховий ринок не є винятком. Він зазнає впливу глобалізаційних процесів, які ведуть до інтеграції страхового, банківського та фондового капіталів. Ці тенденції зумовлені потребою в підвищенні капіталізації перестрахових компаній для покриття значних збитків від природних катастроф, що можуть сягати десятків мільйонів доларів. Завдяки активній міжнародній діяльності найбільших страхових і перестраховальних компаній, глобальний ринок забезпечує ефективне управління ризиками будь-якого масштабу та складності.

Сучасний ринок перестраховування розвивається в напрямку інтеграції страхування з кредитуванням та управлінням активами. Особливе місце займає фінансове перестраховування — інструмент, що існує вже понад півстоліття і сьогодні становить близько чверті світового перестраховального обороту. Воно передбачає довгостроковий (понад рік) перерозподіл як страхових, так і фінансових ризиків між страховиком і перестраховиком, що підвищує стабільність та ефективність управління ризиками у страховій сфері [19].

Для справжнього розвитку вітчизняних ринків страхування та перестраховування необхідна інтеграція з загальною економічною системою країни. Актуальним завданням є залучення інвестицій у реальний сектор економіки, при цьому страхування має стати не лише чутливим до макроекономічних змін, а й активним інструментом структурних реформ і захисту майнових інтересів споживачів. Однак інвестиційний потенціал страхування досі залишається недостатньо реалізованим, що відображається на його ролі у ВВП України, де частка страхових премій на 2023 рік склала лише 0,8% [20].

Зробимо декілька висновків, У найближчому майбутньому страхування стане ключовим інструментом для управління ризиками споживачів послуг, зокрема корпоративних клієнтів, підкреслюючи свою роль у стабілізації бізнес-процесів. У цьому контексті перестраховики повинні виступати надійною опорою для страховиків, забезпечуючи ефективний захист майнових інтересів споживачів. Перестраховий ринок не лише відображає загальні економічні тенденції, а й виконує важливу функцію в аналізі трансакційної природи сучасної економіки, сприяючи більш гнучкому реагуванню на зміни ринкової кон'юнктури. Його розвиток є невід'ємною частиною соціально-економічних процесів, адже він підтримує економічне зростання, знижує рівень ризику для підприємств і сприяє формуванню стабільного інвестиційного клімату в країні. У сучасних умовах перестрахові відносини виступають не лише як умова фінансової стійкості для страховиків, а й як каталізатор для залучення інвестицій

та розвитку інновацій у фінансовій сфері, що в кінцевому підсумку позитивно впливає на загальний економічний розвиток України.

1.3. Основні сучасні проблеми та особливості міжнародного перестрахового ринку та перестрахового ринку України

Військові конфлікти різко порушили усталені логістичні ланцюги та створили значні виклики для страхового сектору, особливо у сфері управління військовими ризиками. Ця категорія ризиків охоплює наслідки бойових дій, громадянських конфліктів, революцій та соціальних заворушень, а також активні військові дії між державами. Проблематика полягає у високій непередбачуваності таких ризиків, що ускладнює адекватне страхове покриття та управління ними, призводить до значного підвищення вартості перестраховування і викликає потребу в удосконаленні методів оцінки та моделювання відповідних втрат.

Таблиця 1.2

Міжнародна класифікація страхових та перестрахових ризиків військового характеру

Institute War Clauses (Основні)	Додаткові
Active War Risks (Наслідки військових дій, такі як обстріли, бомбардування та використання військової техніки, безпосередньо впливають на стабільність регіонів і економічні системи)	Cargo risk (Ризики пошкодження або знищення вантажу); Vehicle loss and damage risks (Ризики пошкодження або знищення транспортних засобів);
Passive War Risks (Непрямі наслідки війни, такі як нерозірвані снаряди, міни та інші вибухові залишки, створюють тривалі загрози для безпеки населення та суттєво ускладнюють відновлення інфраструктури і економіки)	Logistics infrastructure damage risks (Ризики пошкодження логістичної інфраструктури); Risks of logistics route blockage (Ризики блокування логістичних маршрутів);
War SRCC Risks (Страйки, громадянські заворушення та терористичні акти, пов'язані з військовими конфліктами, визначаються як суттєві фактори ризику, які дестабілізують соціально-економічну ситуацію та підривають основи правопорядку)	Risks of contract breach due to warfare (Ризики порушення договірних зобов'язань внаслідок військових дій).

Джерело: побудовано автором на основі [31]

Військові ризики в логістиці становлять серйозну загрозу, охоплюючи широкий спектр небезпек, які виникають в умовах активних бойових дій. Це включає не лише фізичне знищення вантажів, транспортних засобів і критичної інфраструктури внаслідок обстрілів та авіаударів, а й стратегічні ускладнення, зокрема, мінування транспортних шляхів і зупинку логістичних операцій. До початку повномасштабного вторгнення українські підприємства могли розраховувати на страхове покриття від західних перестраховиків за програмами Political Violence Insurance (PVI), які забезпечували певний рівень захисту. Однак з лютого 2022 року ситуація кардинально змінилася: західні перестраховики відмовилися від надання міжнародних страхових програм в Україні через явний факт війни, ставлячи під загрозу стабільність бізнесу. Це кардинально ускладнило фінансування і страхування логістичних операцій, змусивши українські компанії шукати нестандартні рішення і нові механізми управління ризиками в умовах постійної небезпеки.

Геополітичний ландшафт України сьогодні виступає як один з найбільших викликів для залучення прямих інвестицій, зокрема через значні ризики, пов'язані з конфліктом та політичною нестабільністю. В умовах тривалого військового стану, країна опинилася в центрі уваги міжнародних перестраховиків, які змушені адаптувати свої стратегії для врахування нових реалій. Традиційні механізми страхування виявилися неефективними, створивши потребу в нових підходах до ризик-менеджменту. Інвесторам необхідно переосмислити свої плани, оскільки неотримання належного страхового захисту ускладнює доступ до капіталу та суттєво підвищує вартість фінансування проектів. Таким чином, нинішня ситуація вимагає від держави та бізнесу спільних зусиль для формування комплексних рішень, які б дозволили залучити інвестиції, навіть в умовах високого рівня ризику [37].

Ситуація на перестраховому ринку зазнала кардинальних змін у відповідь на суттєві збитки, зазанані синдикатами Lloyd's у 2022 році. В результаті вони переходять до нової стратегії, орієнтуючись на селективний андерайтинг і детальну оцінку ризиків в кожному конкретному випадку. Компанія MS Amlin

поступово відновлює свою присутність на перестраховому ринку України, проте з накладенням серйозних обмежень як на географічні території покриття, так і на типи ризиків. Великі гравці, такі як Swiss Re та Munich Re, зберігають консервативний підхід до українського сегмента, пропонуючи страхування лише для обмеженого кола клієнтів, зі значними обмеженнями. У той же час, присутність регіональних перестраховиків з Центральної та Східної Європи зростає: вони активно займають ніші, що звільнилися після виходу глобальних компаній [33, 35, 36, 38].

У сучасних умовах спостерігається стрімке зростання тарифів на перестраховування військових ризиків в логістичному секторі, які в деяких випадках перевищують докризові на 500–1000%. Це значне підвищення свідчить про аналітичні зміни в практиках ризик-менеджменту на міжнародному рівні. З метою адаптації до нових викликів формуються інноваційні інституційні механізми, зокрема спеціалізовані пули перестраховування, що агрегують капітал кількох перестраховиків для ефективного розподілу ризиків. Одним з яскравих прикладів є War Risk Insurance Facility, ініційований за підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), який створює необхідну перестраховальну ємність для покриття військових ризиків в Україні. Цей підхід не лише забезпечує стійкість страхового ринку, але й відкриває нові можливості для підприємств, які прагнуть зменшити вплив військових загроз на свою діяльність [40].

Державні експортно-кредитні агентства розвинених країн активно беруть на себе ризики, пов'язані зі страхуванням експортних операцій в Україні, що має важливе значення в умовах сучасних викликів. Європейські ЕКА розробили спеціальні програми, які покривають політичні та військові ризики, пов'язані із здійсненням торговельних і логістичних операцій з українськими підприємствами. У свою чергу, український уряд відповідає на ці виклики через створення ПрАТ «Експортно-кредитне агентство» (ЕКА), яке активно працює над захистом національних інтересів у сфері експорту. Це агентство пропонує інноваційні страхові продукти, зокрема страхування прямих інвестицій та

інвестиційних кредитів, у результаті чого в 2024 році ЕКА уклало 89 страхових договорів на загальну суму понад 1 мільярд гривень.

Створення Гарантійного фонду відновлення та реконструкції України на суму 110 мільйонів євро стало видатним кроком у розвитку механізмів перестрахування військових ризиків. Цей фонд, заснований у результаті співпраці між компанією Aon та Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), має на меті зміцнити перестрахову спроможність приватних страховиків, які працюють в умовах підвищених загроз. Ініціатива є своєчасною відповіддю на зростаючу потребу в ефективному управлінні військовими ризиками, що дозволить не лише стабілізувати страхову діяльність в Україні, але й залучити нові інвестиції, сприяючи відновленню та розвитку національної економіки в складних умовах [30].

Страховий та перестраховий брокер McGill and Partners у тісній співпраці з Lloyd's Lab Insurtech FortuneGuard та українським страховиком ARX запустили новаторський механізм перестрахування військових ризиків, який фокусується на комерційній нерухомості в Україні [34]. Ця унікальна ініціатива, що інтегрує технології штучного інтелекту в процеси аналізу та оцінки ризиків, сприяє точнішим прогнозам та підвищує ефективність андеррайтингу в регіоні. Продукт забезпечує покриття до 50 мільйонів доларів США для кожного окремого ризику, а також включає можливості перестрахування через лондонські синдикати Lloyd's. Важливим етапом в еволюції страхового законодавства в Україні стало ухвалення Закону «Про страхування» у грудні 2021 року, що модернізувало регуляторні рамки у відповідності до стандартів ЄС [22]. Нещодавно запропонований проєкт Закону України «Про систему страхування військових ризиків» (№ 12372), внесений до Верховної Ради, передбачає регулювання відносин у цій важливій сфері, з метою забезпечення належного захисту страхових інтересів усіх учасників ринку.

Попри складні воєнні обставини, перестраховий ринок України демонструє не лише стійкість, але й активний розвиток. Одним із найзначніших викликів для міжнародного страхового ринку залишається перестрахування

військових ризиків. Однак завдяки зусиллям держави, міжнародним ініціативам та впровадженню інноваційних методів оцінки ризиків формується нова екосистема захисту. В умовах, коли традиційні механізми перестраховування не завжди спроможні адекватно реагувати на ринкові потреби, важливо запроваджувати адаптивні рішення, які визначатимуть напрямки майбутнього розвитку галузі.

Для подальшого підвищення ефективності перестрахового ринку, доцільно розширити роль держави в наданні гарантій перестраховикам, створити спеціалізовані перестрахові пулі, які зможуть акумулювати ризики, а також впроваджувати інноваційні технології для кращої оцінки та моніторингу ризиків. Крім того, розвиток міжнародного співробітництва сприятиме залученню додаткової перестрахової ємності, необхідної для покриття зростаючих ризиків.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ПЕРЕСТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

2.1. Аналіз загальних тенденцій розвитку перестрахового ринку України

Національний перестраховий ринок України є важливою складовою загальної системи страхових відносин, йому властиві специфічні тенденції та виклики, обумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Основними тенденціями розвитку є зростання попиту на перестрахові послуги, посилення капіталізації учасників ринку та необхідність впровадження сучасних інноваційних технологій для покращення управління ризиками. Ключовими шляхами розвитку є інтеграція з міжнародними перестраховими ринками, розвиток страхової культури, а також адаптація до нових регуляторних вимог та стандартів. Це дозволить забезпечити стабільність та конкурентоспроможність національного перестрахового ринку в умовах глобалізації.

Таблиця 2.1

Загальна динаміка показників перестрахового ринку України
за 2021-2024 р.р., млрд. грн.

Показник	2021	2022	2023	2024	Відхилення 2023/2022		Відхилення 2024/2023	
					млрд. грн.	%	млрд. грн.	%
Підписані премії, з них:	49,7	39,6	47,0	53,1	7,4	118,7%	6,1	113,0%
від перестраховувальників	1,9	1,0	1,1	1,9	0,1	110,0%	0,8	172,7%
Валові страхові виплати, з них:	12,8	17,9	13	16,8	-4,9	72,6%	3,8	129,2%
перестраховувальникам	5,0	3,6	3,1	3,9	-0,5	86,1%	0,8	125,8%

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

Динаміка підписаних премій на перестраховальному ринку України за

2021–2024 роки відображає коливання, які свідчать про структурні зміни в секторі. У 2021 році підписані премії склали 49,7 млрд. грн., але у 2022 році знизились до 39,6 млрд. грн. через економічні труднощі. У 2023 році премії відновились до 47,0 млрд. грн., а у 2024 році зросли до 53,1 млрд. грн. Частка премій від перестраховувальників коливалась в межах 1,0–1,9 млрд. грн., що вказує на недостатню інтеграцію перестрахування в загальну систему страхування.

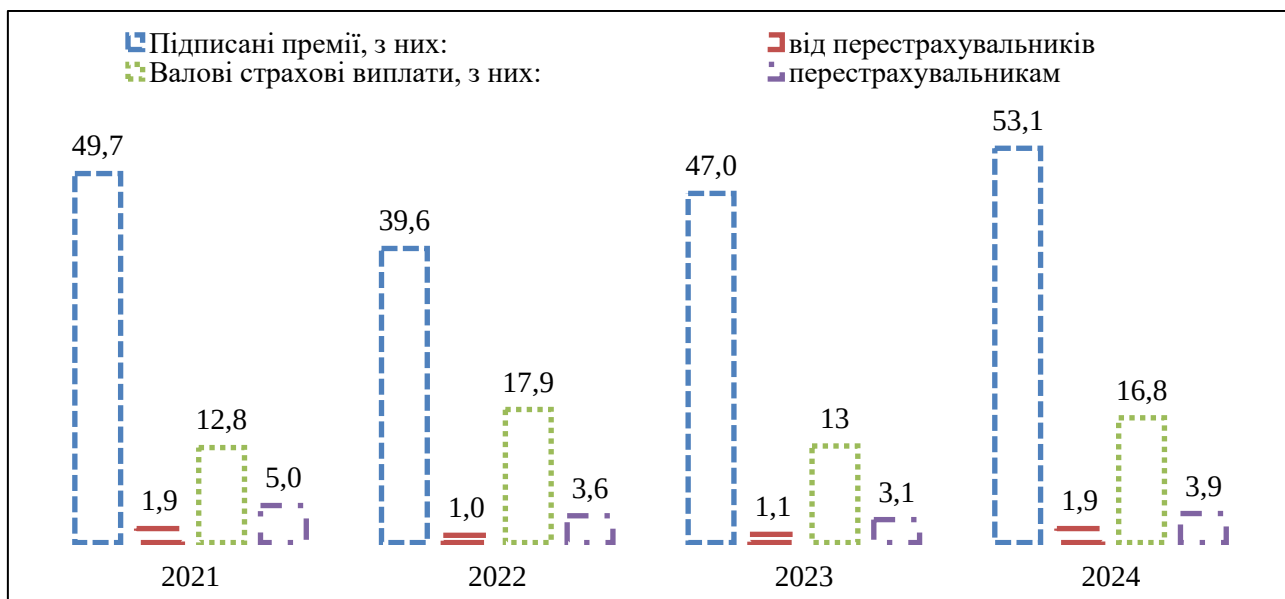

Рис. 2.1. Динаміка показників перестрахового ринку України за 2021-2024 р. р., млрд. грн.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.1

У 2021 році загальна сума виплат становила 12,8 млрд грн. У 2022 році вона зростає до 17,9 млрд. грн. через значне збільшення заявок на виплати в умовах економічних криз. У 2023 році виплати знизилися до 13 млрд. грн., що свідчить про зниження страхового попиту. Однак у 2024 році виплати знову зросли до 16,8 млрд. грн.

Частка виплат від перестраховувальників за цей період залишалася низькою, коливаючись від 3,1 до 5,0 млрд. грн. Це вказує на обмежене використання перестрахування українськими страховими компаніями. Необхідно впроваджувати більш ефективні механізми перестрахування та активно співпрацювати з міжнародними перестраховувальниками для зниження ризиків.

Таблиця 2.2

Динаміка перестрахових премій та виплат на перестраховому ринку України
за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Показник	2021	2022	2023	2024	Відхилення 2023/2022		Відхилення 2024/2023	
					млн. грн.	%	млн. грн.	%
Перестрахові премії, передані у перестраховування, з них	8623,00	4650,30	4250,74	4518,57	-399,56	91,4%	267,83	106,3%
перестраховикам- нерезидентам	4902,30	3646,60	3103,93	3983,72	-542,67	85,1%	879,79	128,3%
Компенсовані перестраховиками страхові виплати, з них:	3637,00	1454,50	1461,70	1925,63	7,20	100,5%	463,93	131,7%
перестраховиками- нерезидентами	3304,60	1264,00	1330,60	1840,14	66,60	105,3%	509,54	138,3%

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

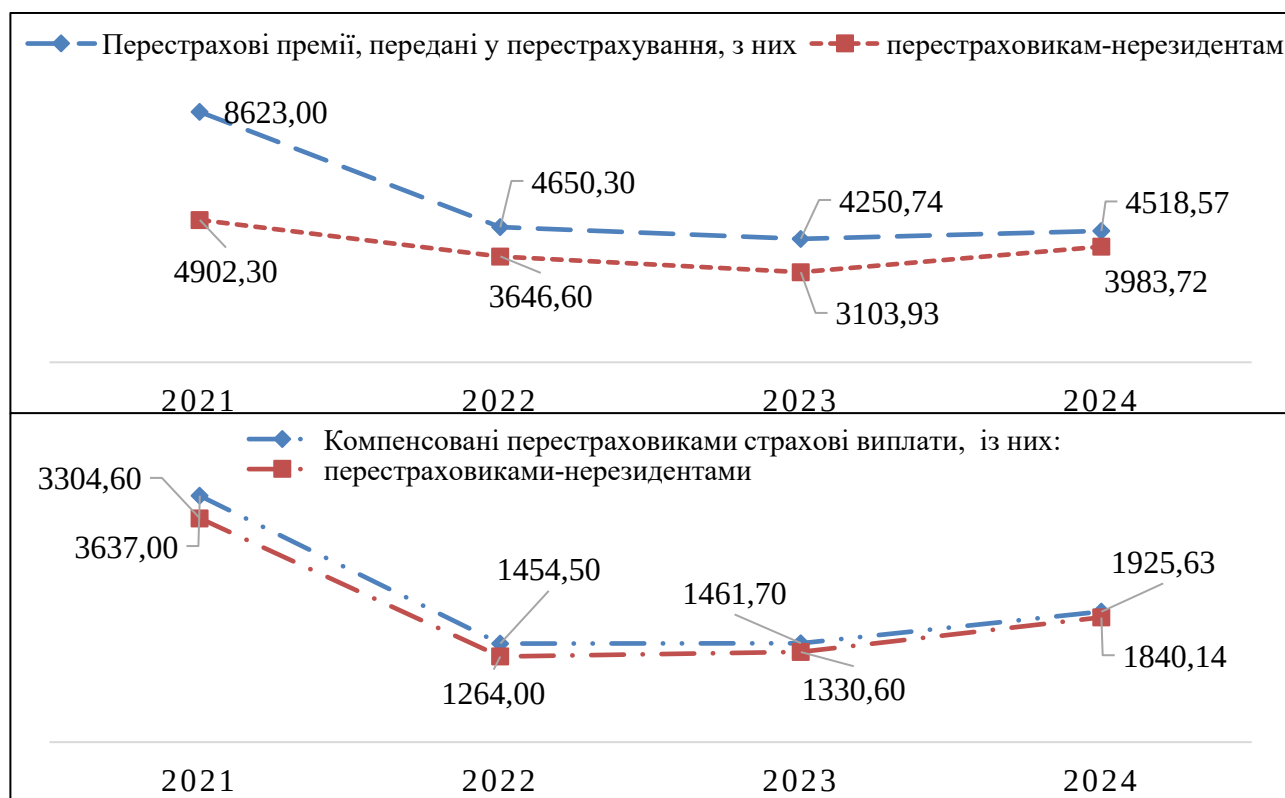

Рис. 2.2. Динаміка перестрахових премій та виплат на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.2

У 2021 році було передано 8623,0 млн. грн., однак у 2022 році цей показник знизився до 4650,3 млн. грн., а у 2023 році – до 4250,74 млн. грн. У 2024 році обсяг премій зріс до 4518,57 млн. грн. Частка премій, переданих перестраховикам-нерезидентам, зменшилася з 4902,3 млн. грн у 2021 році до 3983,72 млн. грн. у 2024 році, що свідчить про зниження залежності українського ринку від міжнародних перестраховальників.

У 2021 році компенсовані виплати становили 3637 млн. грн., з яких 3304,6 млн. грн. надходили від нерезидентів. У 2022 році виплати знизилися до 1454,5 млн. грн., що стало результатом військового стану. У 2023 році сума виплат зросла до 1461,7 млн. грн., а в 2024 році до 1925,63 млн. грн., з виплатами від перестраховальників-нерезидентів, які також зросли з 1303,6 млн. грн. у 2023 році до 1840,14 млн. грн. у 2024 році. Це свідчить про необхідність розвитку внутрішніх механізмів перестрахування.

Таблиця 2.3

Динаміка комісійних винагород перестраховиків на перестраховому ринку
України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Показник	2021	2022	2023	2024	Відхилення 2023/2022		Відхилення 2024/2023	
					тис. од.	%	тис. од.	%
Суми отриманих комісійних винагород за перестрахування, в т. ч.	2296,70	1402,10	1548,10	1625,09	146,00	110,4%	76,99	105,0%
суми отриманих комісійних винагород за перестрахування, компенсовані перестраховиками-нерезидентами	1869,10	1173,50	1297,60	1540,75	124,10	110,6%	243,15	118,7%

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

У 2021 році суми комісійних винагород становили 2296,7 млн. грн., але в

2022 році вони знизилися до 1402,1 млн. грн. через негативний вплив військового стану. У 2023 році комісійні винагороди зросли до 1548,1 млн. грн., а в 2024 році досягли 1625,09 млн. грн., що свідчить про часткове відновлення перестрахового ринку.

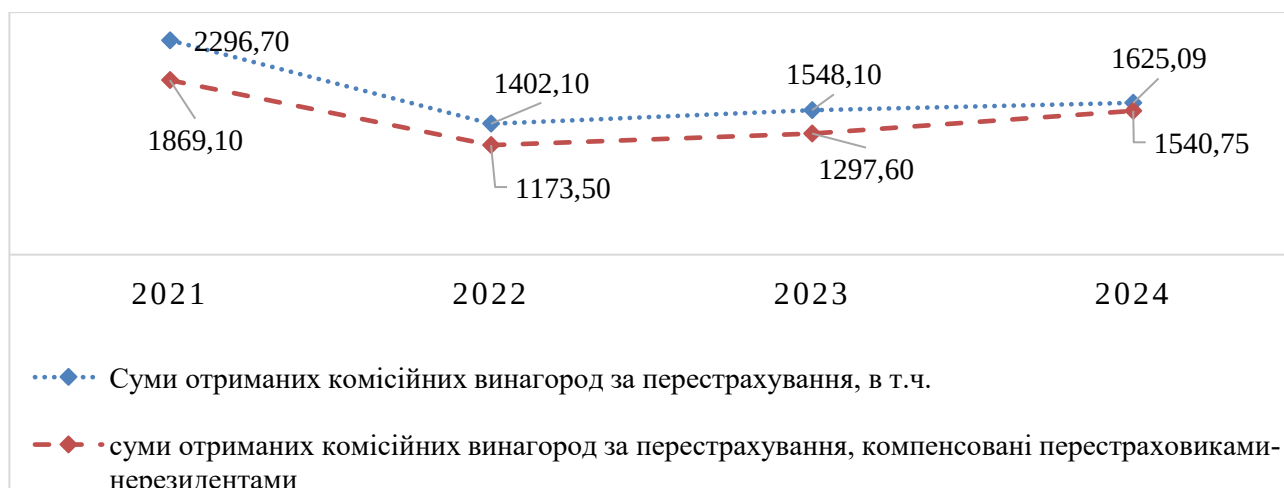

Рис. 2.3. Динаміка комісійних винагород перестраховиків на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.3

Комісії, отримані від перестраховувальників-нерезидентів у 2021 році становили 1869,1 млн. грн., з подальшим зниженням до 1173,5 млн. грн. у 2022 році. У 2023 році вони зросли до 1297,6 млн. грн., а в 2024 році до 1540,75 млн. грн. Ці зміни вказують на відновлення активності іноземних перестраховиків, тобто не має розвитку внутрішніх механізмів перестраховування для зменшення залежності від іноземних партнерів.

2.2. Аналіз показників розвитку перестрахового ринку України

Частка перестраховиків у страхових резервах відображає, яку частину своїх зобов'язань страхові компанії передають іншим страховим компаніям для зменшення ризиків. Це дозволяє страховикам розподілити фінансові навантаження, забезпечити більшу стабільність фінансових показників та

підтримувати ліквідність. Управління цією часткою є важливим для дотримання регуляторних вимог і підвищення платоспроможності страхових компаній.

Таблиця 2.4

**Динаміка частки перестраховиків у технічних резервах
на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.**

Показник	2021	2022	2023	2024	Відхилення 2023/2022		Відхилення 2024/2023	
					тис.грн.	%	тис.грн.	%
Технічні резерви	22383,8	23909,6	44758,2	36653,7	20848,6	187,2%	-8104,5	81,9%
Резерви незароблених премій	14086,3	12595,5	15252,6	22800,5	2657,1	121,1%	7547,9	149,5%
Частка перестраховиків у незароблених премій	1962,6	1021,8	1189,3	1771,7	167,5	116,4%	582,4	149,0%
частка перестраховиків-нерезидентів	1535,0	793,9	938,9	1398,7	145	118,3%	459,7792	149,0%
Резерви збитків	8297,5	11313,5	11768,4	13853,2	454,9	104,0%	2084,8	117,7%
Частка перестраховиків у резервах збитків	3212,8	369,9	445,7	524,7	75,8	120,5%	78,96224	117,7%
у т.ч. частка перестраховиків-нерезидентів	2843,5	322,7	418,8	493,0	96,1	129,8%	74,19678	117,7%

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

Аналіз даних перестрахового ринку України у 2021 році - частка перестраховиків у незароблених преміях становила 1962,6 млн. грн., але в 2022 році знизилася до 1021,8 млн. грн. Це наслідки активності в сфері перестрахування, що є наслідком втрати територій у 2022 році. У 2023 і 2024 роках частка перестраховиків знову зросла до 1189,3 млн. грн. і 1771,7 млн. грн. відповідно, що вказує на підвищення тарифів та на зміну перестрахової політики.

Щодо частки перестраховиків-нерезидентів, спостерігається схожий тренд: показник знизився з 1535,0 млн. грн. у 2021 році до 793,9 млн. грн. у 2022 році, після чого у 2023 році він піднявся до 938,9 млн. грн., а у 2024 році до 1398,7 млн. грн. Це свідчить про зростання інтересу міжнародних перестраховиків до

ринку України, що може бути пов'язано з покращенням умов для ведення бізнесу міжнародних перестрахових організацій.

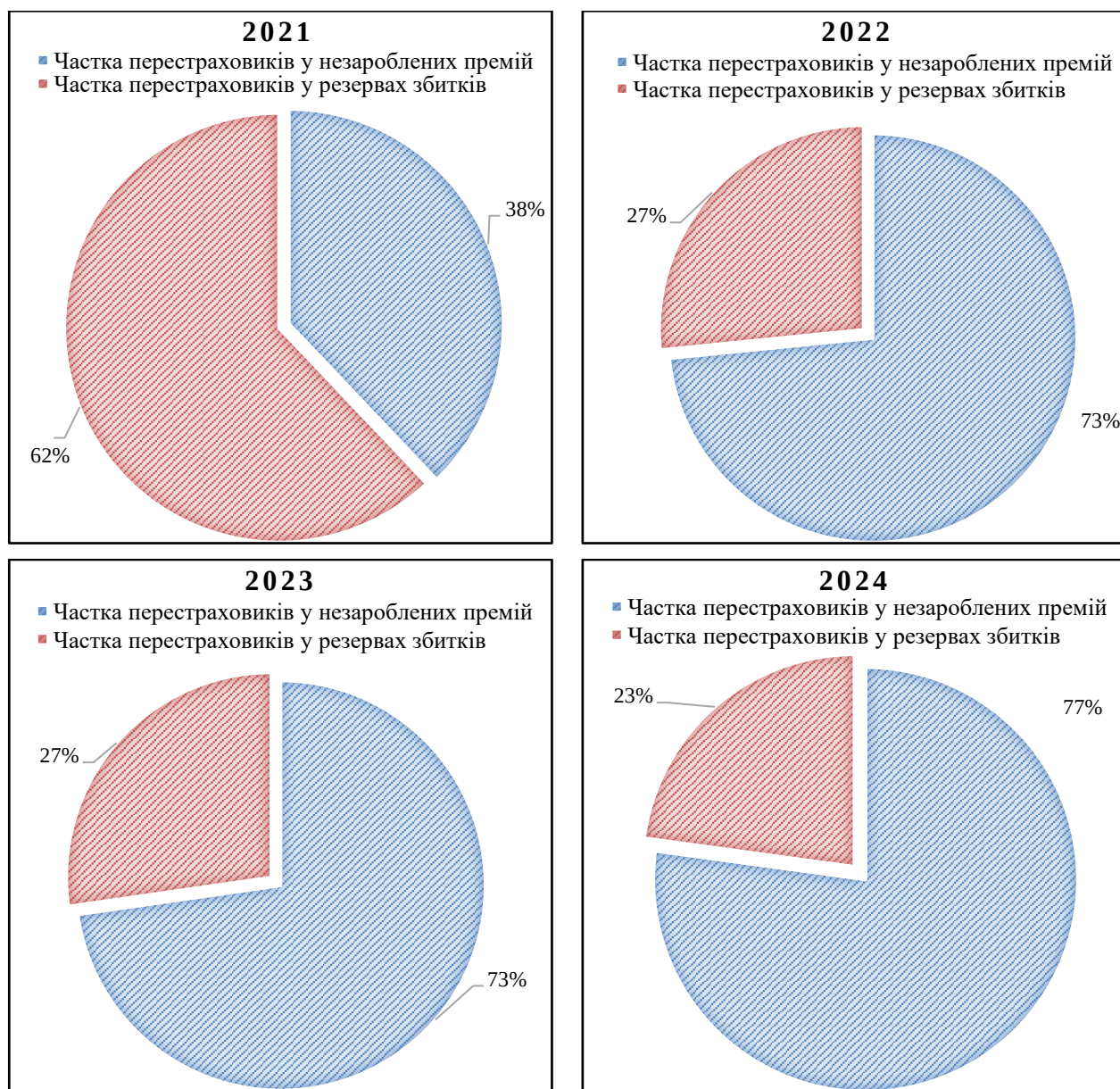

Рис. 2.4. Динаміка частки перестраховиків у технічних резервах на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., %.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.4

Аналіз даних щодо перестрахування в Україні з 2021 по 2024 роки свідчить про значне зниження частки перестраховиків у резервах збитків. У 2021 році вона становила 3212,8 млн. грн., а в 2022 році зменшилася до 369,9 млн. грн. У 2023 і 2024 роках частка зросла до 445,7 млн. грн. і 524,7 млн. грн. відповідно.

Це вказує на відновлення перестраховальної діяльності, але загальний рівень залишився нижчим, ніж у 2021 році.

Частка перестраховиків-нерезидентів також знизилася: з 2843,5 млн. грн. у 2021 році до 322,7 млн. грн. у 2022 році, після чого відновилася до 418,8 млн. грн. у 2023 році і 493,0 млн. грн. у 2024 році. Це свідчить про поступове покращення інтересу міжнародних перестраховиків до українського ринку, хоча рівень все ще залишається нижче попередніх значень.

Таблиця 2.5

Динаміка частки перестраховиків у математичних резервах
на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Показник	2021	2022	2023	2024	Відхилення 2023/2022		Відхилення 2024/2023	
					тис.грн.	%	тис.грн.	%
Математичні резерви	14171,9	17091,0	19760,3	12211,9	2669,3	115,6%	-7548,4	61,8%
у т.ч. резерви довгострокових зобов'язань	13731,5	16434,2	18895,2	11677,3	2461,0	115,0%	-7217,94	61,8%
Частка перестраховиків у резервах із страхування життя	334,1	380,3	358,8	380,1	-21,5	94,3%	21,3	105,9%
у т.ч. у резервах довгострокових зобов'язань	292,1	328,3	278,7	232,3	-49,6	84,9%	-46,4	83,4%
у т.ч. у резервах належних виплат страхових сум	42,0	52,0	80,1	147,8	28,1	154,0%	67,7	184,5%
у т.ч. частка перестраховиків-нерезидентів	334,1	379,6	358,7	380,1	-20,9	94,5%	21,4	106,0%

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

Аналіз математичних резервів в Україні за період з 2021 по 2024 роки показує зростання з 14171,9 млн. грн. у 2021 році до 19760,3 млн. грн. у 2023 році, але зниження до 12211,9 млн. грн. у 2024 році. Це падіння свідчить про перегляд зобов'язань страховими компаніями.

Частка перестраховиків у резервах із страхування життя у 2021 році становила 334,1 млн. грн. і зросла до 380,3 млн. грн. у 2022 році, після чого знизилася до 358,8 млн. грн. у 2023 році, але знову досягла 380,1 млн. грн. у 2024 році. Це вказує на деяку нестабільність у співпраці між страховими компаніями та перестраховиками.

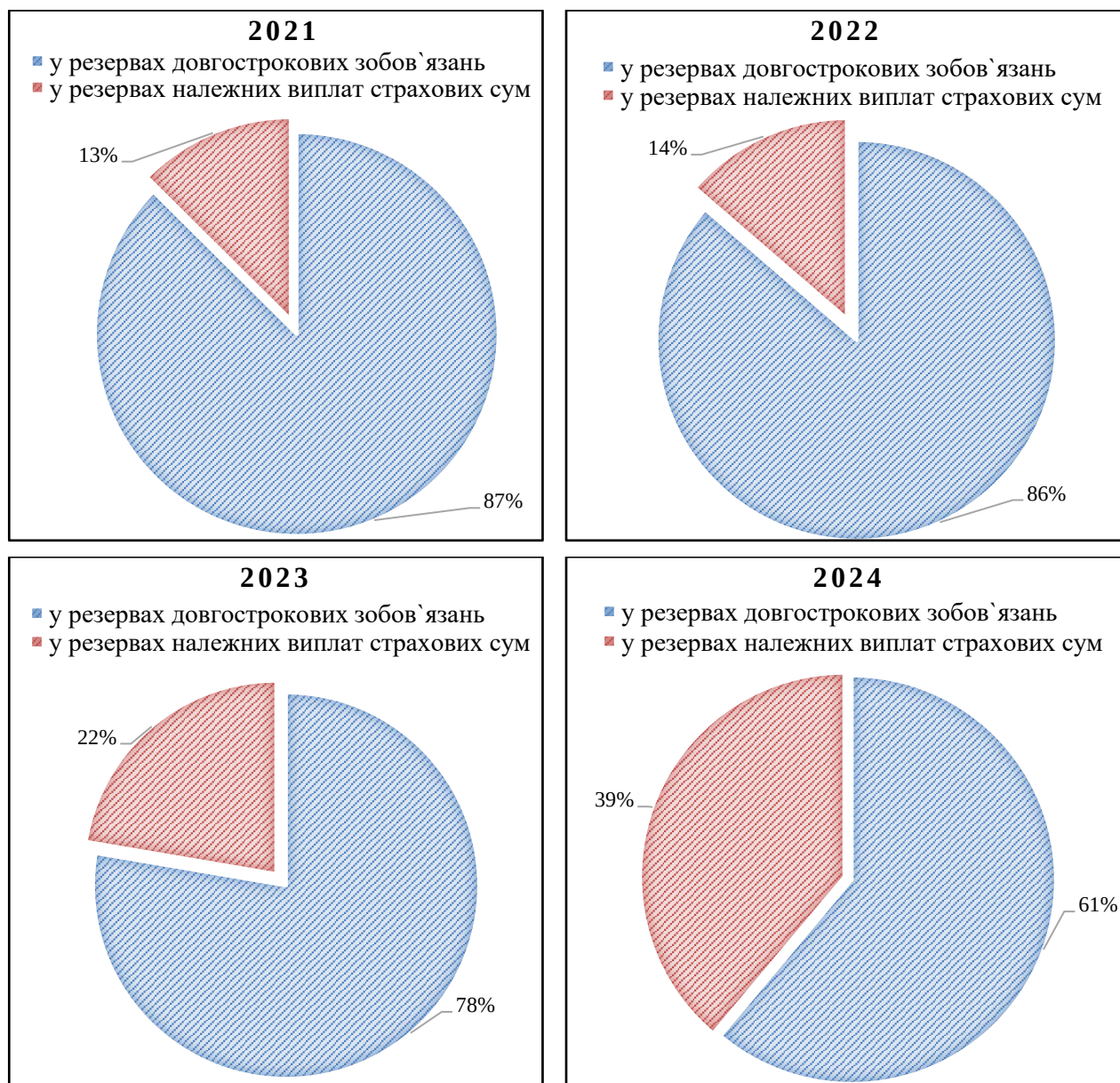

Рис. 2.5. Динаміка частки перестраховиків у математичних резервах на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., %.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.5

Частка перестраховиків-нерезидентів залишалася відносно стабільною, що

свідчить про певний рівень довіри з боку міжнародних страхових компаній до перестрахового ринку України. Зростання частки перестраховиків у резервах належних виплат страхових сум до 147,8 млн. грн. у 2024 році свідчить про потенційне покращення забезпеченості виплат страховими компаніями.

Таблиця 2.6

Перестрахові премії передані перестраховикам з добровільних видів
на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

№	Назва страхової послуги	2021	2022	2023	Новий підхід НБУ до даних діяльності страховиків	2024
1	ДС нещасних випадків	249,0	200,1	198,1	ДС нещасних випадків	70,3
2	ДМС	302,3	136,7	80,1	ДМС	63,8
3	ДС здоров'я	33,4	27,4	21,2	ДС здоров'я	48,1
4	ДС наземного транспорту	950,8	420,8	385,6	ДС наземного транспорту	532,3
5	ДС залізничного транспорту	11,3	9,8	6,5	Інша моторна відповідальність	34,7
6	ДС повітряного транспорту	14,7	9,3	14,5		
7	ДС водного транспорту	10,4	14,4	24,5		
8	ДС вантажів і багажу	558,0	179,9	271,3	МАТ	855,3
9	ДС від вогневих ризиків	913,4	209,0	249,0		
10	ДС майна	1466,8	393,9	539,1	ДС майна	729,8
11	СЦВВ Наземного Т та перевізника	41,0	24,6	31,4	Відповідальність	215,3
12	СВВПовітряного Т та перевізника	5,0	4,5	20,2		
13	СВВВодного Т та перевізника	3,9	5,1	5,3		
14	СВПтретімиО	567,9	256,3	173,1		
15	ДС фінансових ризиків	962,5	218,9	113,4	ДС фінансових ризиків	54,1
16	ДС с/г продукції	159,5	53,7	14,9	ДС с/г продукції	н/д

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

На підставі представлених даних про перестрахові премії, передані перестраховикам у добровільних видах страхування на ринку України, спостерігаються чіткі тенденції. У сегменті страхування нещасних випадків

відзначається значне зниження обсягів перестрахових премій з 249,0 млн. грн. у 2021 році до 70,3 млн. грн. у 2024 році. Це пов'язано з зменшенням страхового попиту.

У сфері медичного страхування також фіксується різке зниження премій, які зменшуються з 302,3 млн. грн. у 2021 році до 63,8 млн. грн. у 2024 році. Це може вказувати на зменшення інтересу з боку страхових компаній і клієнтів до добровільного медичного страхування.

Аналіз перестрахових премій, переданих перестраховикам у сегменті страхування здоров'я, показує тенденцію до зниження премій з 33,4 млн. грн. у 2021 році до 21,2 млн. грн. у 2023 році. Однак у 2024 році відзначено зростання премій до 48,1 млн. грн., що може вказувати на відновлення інтересу до страхування здоров'я.

Сегмент наземного транспорту показує більш стабільні результати, з помірним зниженням у 2022 і 2023 роках, але з зростанням до 532,3 млн. грн. у 2024 році. Цей ріст може свідчити про відновлення інтересу до страхування в даному сегменті та збільшення кількості застрахованих об'єктів.

В сегменті залізничного транспорту спостерігається зниження обсягів премій: з 11,3 млн. грн. у 2021 році до 9,8 млн. грн. у 2022 році та 6,5 млн. грн. у 2023 році, вказує на зменшення попиту на перестраховування у цій області.

Сектор повітряного транспорту демонструє різні тенденції. Премії знизилися з 14,7 млн. грн. у 2021 році до 9,3 млн. грн. у 2022 році, проте в 2023 році відбулося різке відновлення, і обсяги досягли 14,5 млн. грн. Це може свідчити про збільшення відмови від власного утримання та передачі премій з цих страхових ризиків.

У секторі водного транспорту спостерігається значний ріст премій: з 10,4 млн. грн. у 2021 році до 24,5 млн. грн. у 2023 році та прогнозовані 34,7 млн грн на 2024 рік. Свідчить про збільшення тарифів вантажоперевезень водними шляхами і відмови від власного утримання та передачі премій.

За 2024 рік інша моторна відповідальність 34,7 млн. грн. співпадає з загальними тенденціями валових страхових премій страхового ринку України.

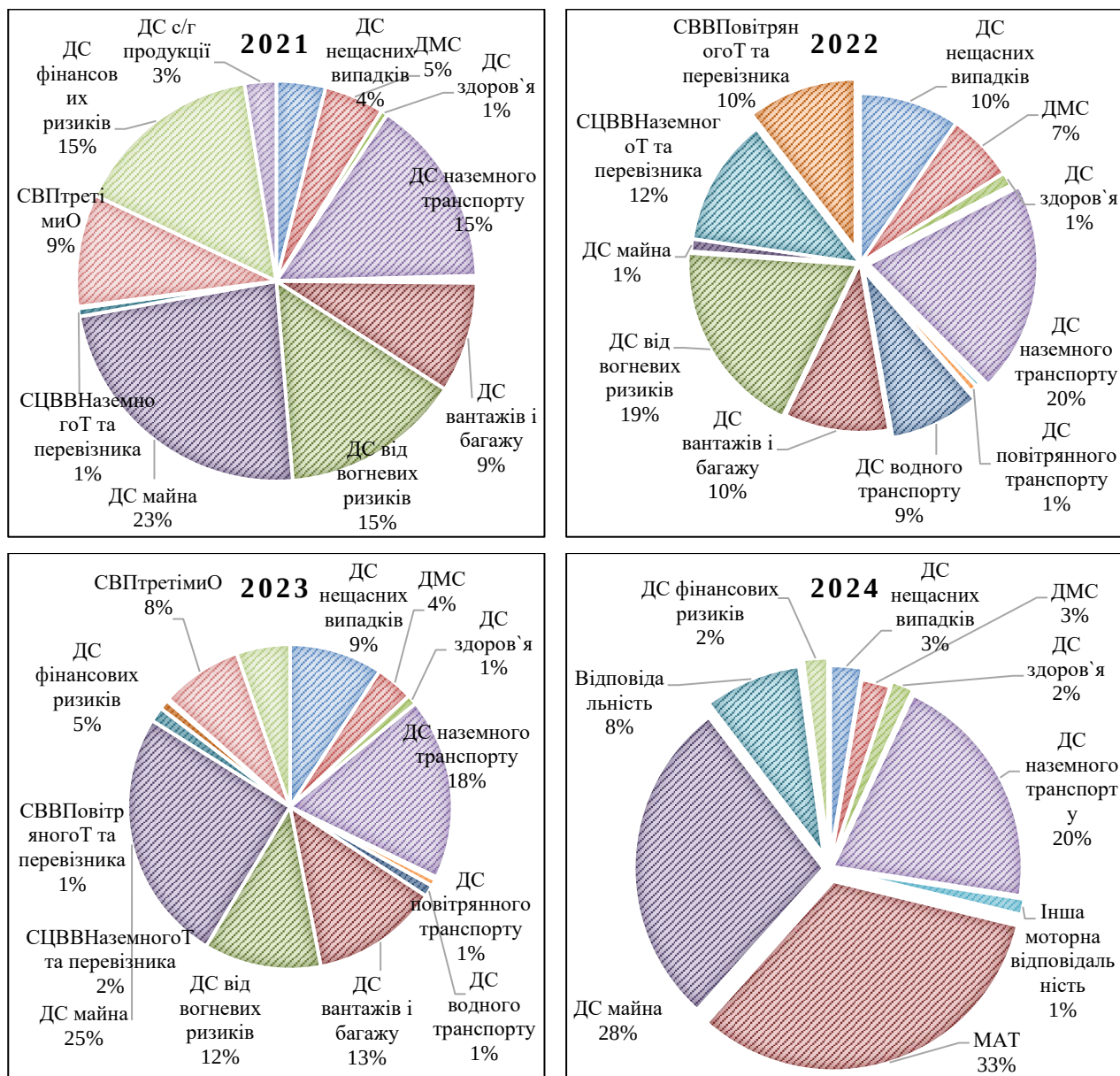

Рис. 2.6. Динаміка перестрахових премій переданих перестраховикам з добровільних видів перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., %.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.6

У сегменті відповідальності наземного перевізника премії за 2021 рік становили 41,0 млн. грн., в 2022 році знизилися до 24,6 млн. грн., а в 2023 році відновилися до 31,4 млн. грн.

У сегменті відповідальності повітряного перевізника спостерігається різке зростання премій: з 5,0 млн. грн. у 2021 році до 4,5 млн грн у 2022 році, а в 2023 році вони зросли до 20,2 млн. грн.

Сектор відповідальності водного транспорту демонструє стабільність – премії збільшилися з 3,9 млн грн у 2021 році до 5,3 млн грн у 2023 році. Ця стабільність може свідчити про менші коливання ризиків у цій області порівняно з іншими сегментами.

Найбільше зниження спостерігається в сегменті відповідальності перед третіми особами: премії зменшилися з 567,9 млн грн у 2021 році до 173,1 млн грн у 2023 році. Суттєве зменшення потреби в перестраховуванні в цій категорії.

За 2024 рік відповідальність 215,3 млн. грн. свідчить про маневрування показниками зі сторони страхових компаній.

У 2021 році перестрахові премії за вантажами і багажем становили 558,0 млн. грн., але у 2022 році знизилися до 179,9 млн. грн. Слід зазначити, що аналогічна тенденція спостерігається у сегменті вогневих ризиків, де премії з 913,4 млн. грн. у 2021 році впали до 209,0 млн. грн. у 2022 році, а у 2023 році частково відновилися до 249,0 млн. грн.

2024 рік вказує на підвищення комбінованих премій до 855,3 млн. грн., що свідчить про відновлення інтересу до страхових продуктів у цих сегментах.

У сегменті страхування майна премії з 1466,9 млн грн у 2021 році знизилися до 393,9 млн. грн. у 2022 році і 249,0 млн. грн. у 2023 році, з частковим відновленням до 539,1 млн. грн. у 2024 році, свідчить про зниження активності в даному сегменті.

Сегмент фінансових ризиків також демонструє зниження премій: з 962,5 млн грн у 2021 році до 218,9 млн грн у 2022 році та 113,4 млн грн у 2023 році, зберігши цей рівень у 2024 році. Таке падіння показує зменшення довіри до страхування фінансових ризиків.

У сегменті страхування сільськогосподарської продукції перестрахові премії скоротилися з 159,5 млн. грн. у 2021 році до 14,9 млн. грн. у 2023 році, при цьому дані на 2024 рік відсутні. Це свідчить про загальне власне утримання страховими компаніями в аграрному секторі.

Далі проведемо аналіз перестрахових виплат від перестраховиків з добровільних видів на перестраховому ринку України у табл 2.7.

Таблиця 2.7

Перестрахові виплати від перестраховиків з добровільних видів
на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

№	Назва страхової послуги	2021	2022	2023	Новий підхід НБУ до даних діяльності страховиків	2024
1	ДС нещасних випадків	11,8	7,1	39,3	ДС нещасних випадків	39,2
2	ДМС	69,8	47,4	44,5	ДМС	55,3
3	ДС здоров'я	0,4	0,4	0,0	ДС здоров'я	28,6
4	ДС наземного транспорт	478,0	341,3	247,1	ДС наземного транспорт	443,3
5	ДС залізничного транспорт	2,1	0,0	0,0	Інша моторна відповідальність	11,9
6	ДС повітряного транспорт	30,4	0,1	0,0		
7	ДС водного транспорт	53,3	78,4	0,0		
8	ДС вантажів і багажу	85,8	29,6	17,6	МАТ	59,8
9	ДС від вогневих ризиків	1985,6	149,6	81,0		
10	ДС майна	32,0	110,2	52,3	ДС майна	358,5
11	СЦВВ Наземного Т та перевізника	7,0	0,7	9,3	Відповідальність	22,1
12	СВВПовітряного Т та перевізника	0,0	0,0	0,0		
13	СВВВодного Т та перевізника	0,0	0,1	0,4		
14	СВПтретімиО	102,4	19,6	64,4		
15	ДС фінансових ризиків	1,8	176,0	79,3	ДС фінансових ризиків	39,9
16	ДС с/г продукції	150,2	24,1	7,3	ДС с/г продукції	н/д

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

Компенсації перестраховиків за нещасними випадками зросли з 7,1 млн. грн. у 2022 році до 39,3 млн. грн. у 2023 році, що говорить про зростання страхових тарифів та збільшення укладення нових полісів. Однак у 2024 році відзначено незначне падіння до 39,2 млн. грн.

Компенсації перестраховиків за медичним страхуванням показали спад у 2022 і 2023 роках, проте у 2024 році спостерігається зростання до 55,3 млн грн.

Спад у 2022 році свідчить про зниження попиту на медичні страховки, а зростання у 2024 році може означати підвищення тарифів.

У категорії страхування здоров'я виплати залишались низькими, досягнувши нульового рівня у 2023 році, але зросли до 28,6 млн. грн. у 2024 році.

Сегмент наземного транспорту за компенсаціями перестраховиків 478,0 млн. грн. у 2021 році до 247,1 млн. грн. у 2023 році, проте у 2024 році спостерігається зростання до 443,3 млн. грн.

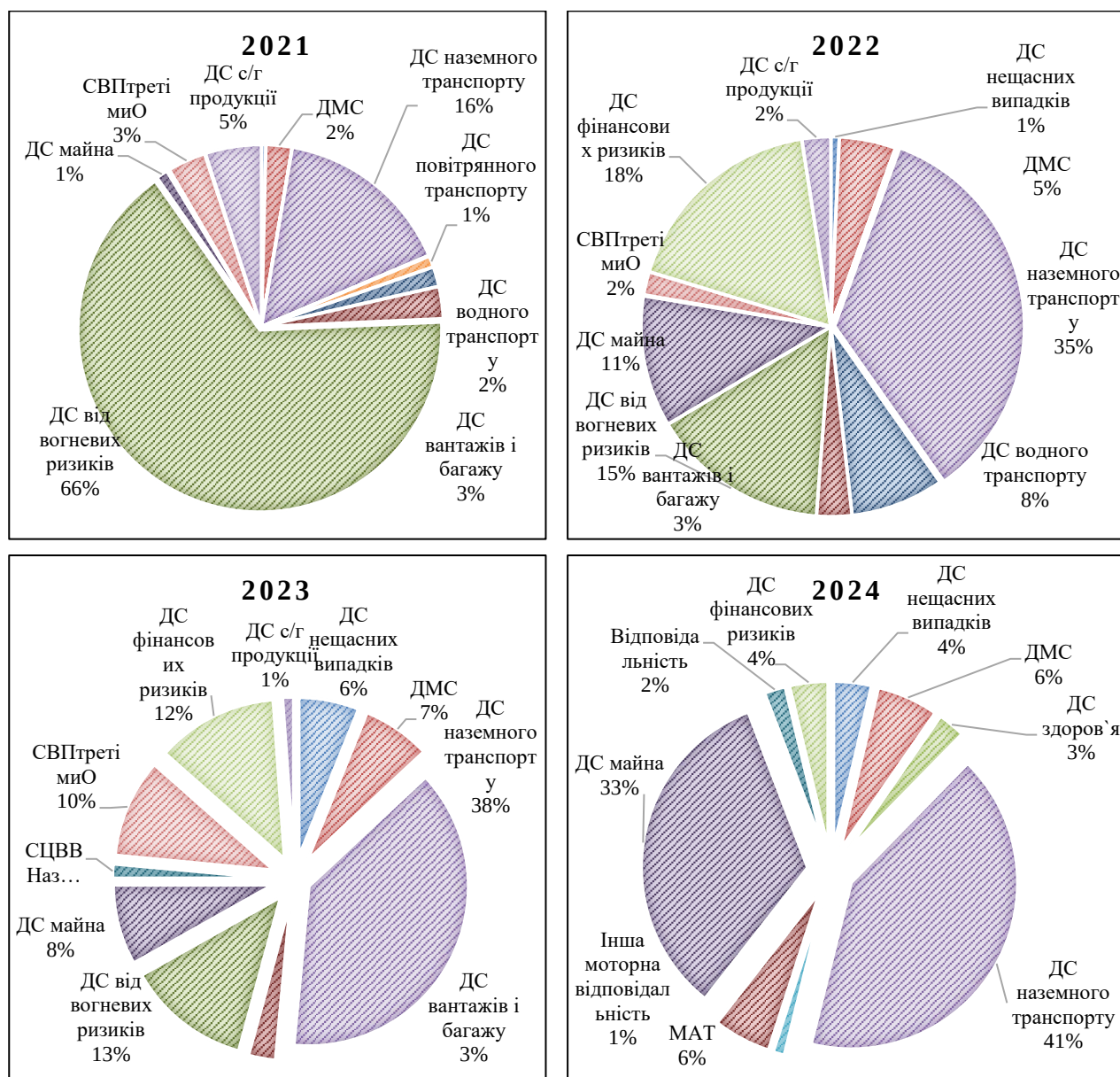

Рис. 2.7. Динаміка перестрахових виплат від перестраховиків з добровільних видів перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., %.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.7

Компенсації від перестраховиків з іншої моторної відповідальності майже псуваються до 2024 року та складають 11,9 млн. грн. загалом та така ж сама тенденція з відповідальності перевезника, при цьому, відповідальність перед третьою особою знижується по роках та загальна відповідальність у 2024 році складає 22,1 млн. грн.

Перестрахові компенсації перестраховиками за категоріями "вантажі та багаж" і "вогневі ризики" на перестраховому ринку в 2021-2024 роках демонструють істотне зниження. Перестрахові виплати за вантажами і багажем скоротилися з 85,8 млн. грн. у 2021 році до 17,6 млн. грн. у 2023 році. Перестрахові виплати за вогневими ризиками також зменшилися з 1985,6 млн. грн. у 2021 році до 81,0 млн. грн. у 2023 році. Це зниження обсягів транспортування та зменшення страхового покриття.

У 2024 році комбіновані перестрахові компенсації перестраховиками за вантажами і багажем та вогневими ризиками становили 59,8 млн. грн.

Перестрахові компенсації перестраховиками за фінансовими ризиками зросли з 1,8 млн. грн. у 2021 році до 176,0 млн. грн. у 2022 році, але знову знизилися до 79,3 млн. грн. у 2023 році і прогнозуються на рівні 39,9 млн. грн. у 2024 році, свідчить про зміну в попиті на страхування в цій категорії.

Перестрахові компенсації перестраховиками за сільськогосподарською продукцією також демонструють спад: з 150,2 млн. грн. у 2021 році до 7,3 млн. грн. у 2023 році. Відсутність даних за 2024 рік ускладнює подальший аналіз.

Виплати за майном показують зростання: з 32,0 млн. грн. у 2021 році до 110,2 млн. грн. у 2022 році, потім зниження до 52,3 млн. грн. у 2023 році і різке зростання до 358,5 млн. грн. у 2024 році. Свідчить про підвищений попит на страхування майна та загальне зростання страхових тарифів на цей вид страхування.

Можемо зробити загальний висновок, що аналіз відображає нездатність перестрахового ринку України за добровільними видами страхових послуг відновитися до рівнів 2021 року.

Далі проаналізуємо перестраховування обов'язкових видів у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Перестрахові премії передані перестраховикам з обов'язкових видів
на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

№	Назва страхової послуги	2021	2022	2023	2024
1	ОС працівників відомств	4,0	0,9	0,1	н/д
2	Авіаційне страхування	848,2	474,6	427,2	
3	ОСЦВ оператора ядерної установки	131,3	70,9	70,1	
4	ОСЦВ СГ об'єктів підвищеної небезпеки	1,5	0,3	0,2	
5	ОС майнових ризиків промислових родовищ	2,1	2,7	1,4	
6	ОСЦВ небезпечних вантажів	2,1	0,5	0,8	
7	ОС псування предмета іпотеки	15,7	7,3	7,8	
8	ОСЦВ приватного нотаріуса	0,3	0,3	0,1	819,3
9	ОСЦПВ	451,0	404,2	626,4	
10	Зелена Карта	604,2	936,8	1215,2	1205,5

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

У категорії "працівники відомств" спостерігається зменшення передача премій з 4,0 млн. грн. у 2021 році до 0,1 млн. грн. у 2023 році.

Авіаційне страхування показує зменшення передачу премій з 848,2 млн. грн. у 2021 році до 427,2 млн. грн. у 2023 році, незважаючи на стабільно високі показники. Передача премій за ОСЦВ оператора ядерної установки знизилася з 131,3 млн. грн. у 2021 році до 70,1 млн. грн. у 2023 році. Також спостерігається зниження премій за ОСЦВ сільськогосподарських об'єктів підвищеної небезпеки з 1,5 млн. грн. у 2021 році до 0,8 млн. грн. у 2023 році.

Передача премій за ОСЦВ небезпечних вантажів залишаються стабільними, впавши з 15,7 млн грн у 2021 році до 7,8 млн грн у 2023 році.

В категорії "заподіяння шкоди іпотеці" передача премій зменшилися з 15,7 млн. грн. у 2021 році до 0,1 млн. грн. у 2023 році. Премії за ОСЦВ приватного нотаріуса також зменшилися з 0,3 млн. грн. до 0,1 млн грн. за той же період.

ОСЦПВ демонструє позитивну динаміку: премії зросли з 451,0 млн. грн у 2021 році до 626,4 млн. грн. у 2023 році. Категорія "Зелена карта" показує зростання премій з 604,2 млн. грн. у 2021 році до 1215,2 млн. грн. у 2023 році, з очікуванням незначного зниження в 2024 році.

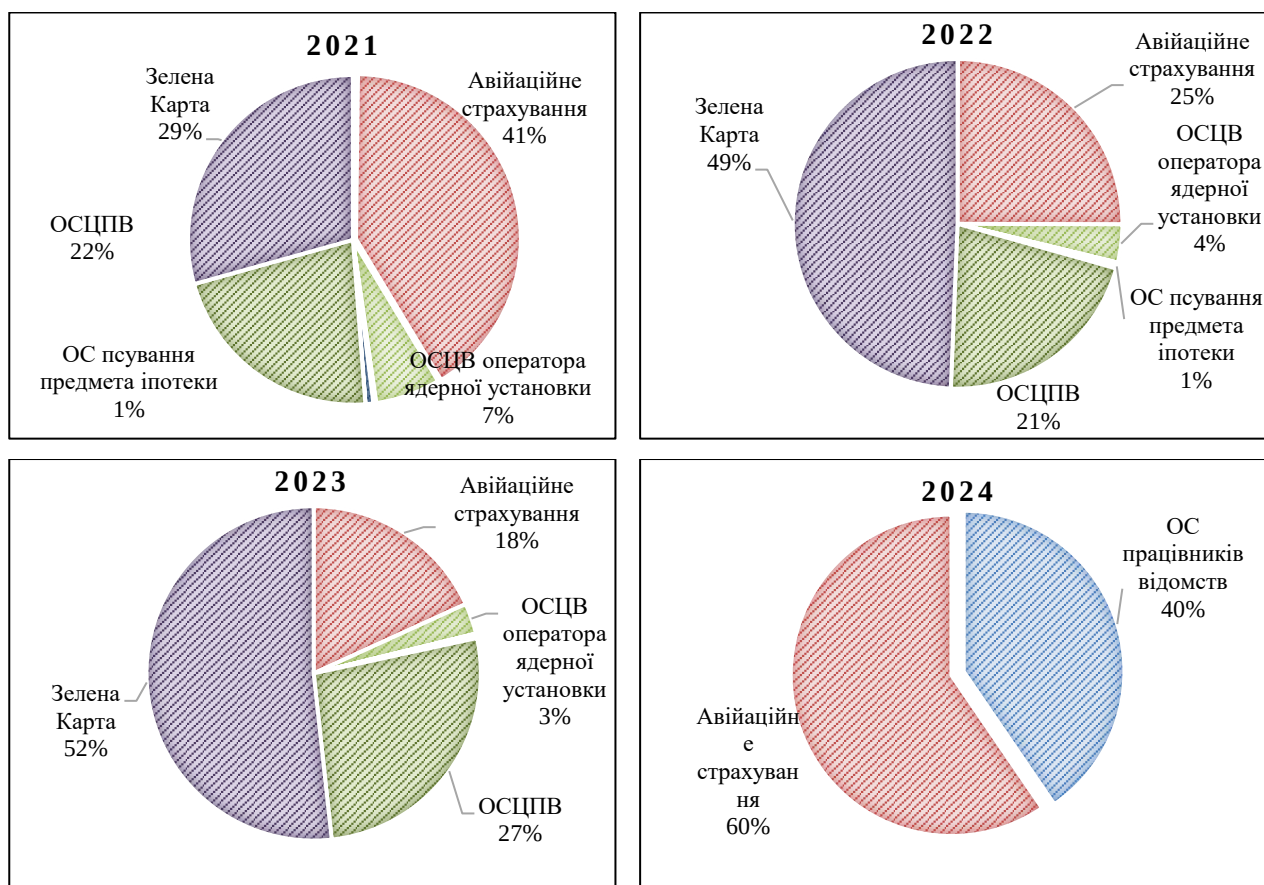

Рис. 2.8. Динаміка перестрахових премій переданих перестраховикам з обов'язкових видів перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., %.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.8

Таблиця 2.9

Перестрахові виплати від перестраховиків з обов'язкових видів на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

№	Назва страхової послуги	2021	2022	2023	2024
1	ОС працівників відомств	0,0	0,0	0,0	н/д
2	Авіаційне страхування	20,7	0,0	1,9	
3	ОСЦВ оператора ядерної установки	0,0	0,0	0,0	
4	ОСЦВ СГ об'єктів підвищеної небезпеки	0,0	0,0	0,0	
5	ОС майнових ризиків промислових родовищ	0,0	0,0	0,0	
6	ОСЦВ небезпечних вантажів	0,0	0,0	0,0	
7	ОС псування предмета іпотеки	2,6	0,0	0,0	
8	ОСЦВ приватного нотаріуса	0,0	0,0	0,0	
9	ОСЦПВ	242,1	197,4	305,3	399,3
10	Зелена Карта	262,3	270,4	508,0	409,6

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

Як ми бачимо, компенсації від перестраховиків з обов'язкових видів страхування майже зникає з 2022 року, крім двох видів страхових послуг.

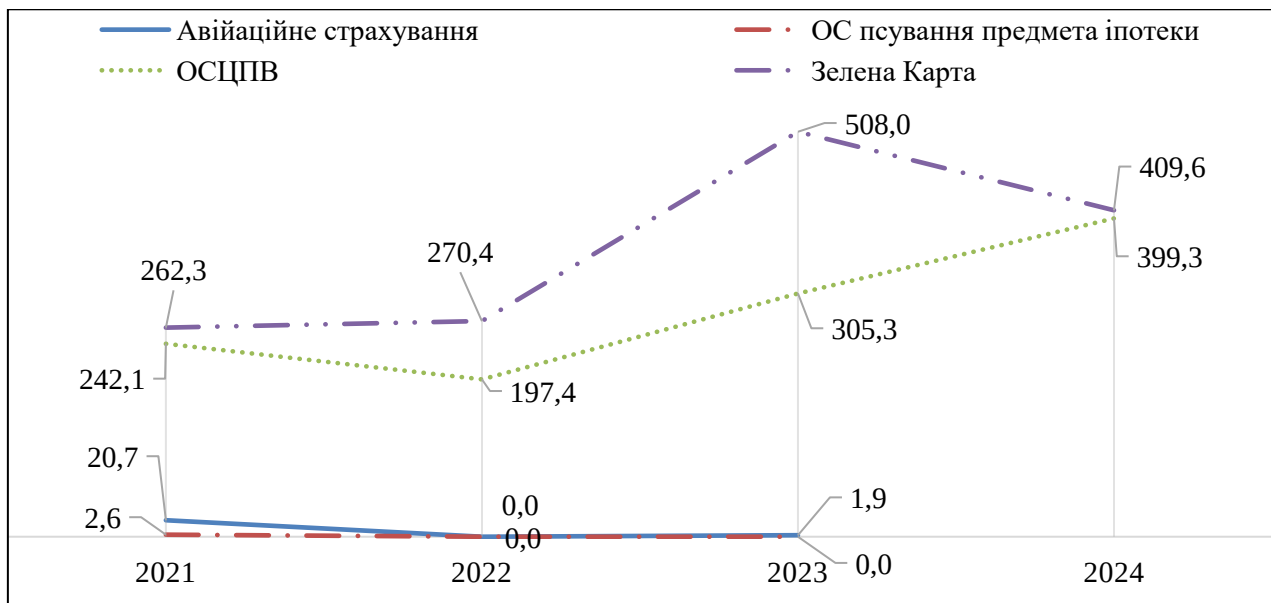

Рис. 2.9. Динаміка перестрахових виплат від перестраховиків з обов'язкових видів перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.9

Компенсації від перестраховиків за ОСЦПВ зросли з 242,1 млн. грн. у 2021 році до 305,3 млн. грн. у 2023 році, а в 2024 році збільшення до 399,3 млн. грн. Ця динаміка свідчить про зростання страхових тарифів з 2023 року на страхування цивільної відповідальності;

Що стосується категорії "Зелена карта", то спостерігається зростання компенсації від перестраховиків з 262,3 млн. грн. у 2021 році до 508,0 млн. грн. у 2023 році, однак у 2024 році прогнозується зниження до 409,6 млн. грн.

Загалом обидві категорії вказують на активність ринку перестраховування в Україні, але виникають питання щодо подальшого розвитку в умовах зовнішніх і внутрішніх економічних викликів.

Далі проведемо аналіз перестрахового ринку про страхування життя на перестраховому ринку України у табл. 2.10.

Можемо зазначити, що перестрахових премій та виплат на перестраховому ринку України зовсім відсутнє, крім 2021 році, коли були передані 0,1 млн. грн.

Таблиця 2.10

Перестрахові премії передані перестраховикам з страхування життя
на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Назва страхової послуги	2021	2022	2023	2024
Пенсійне страхування	0,1	0,0	0,0	0,0
Класичне накопичувальне СЖ	84,8	78,2	86,9	36,9
СЖ на випадок смерті	3,7	2,3	5,1	70,3
Інші договори СЖ	41,6	36,0	36,4	0,0

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

Аналіз перестрахових премій, переданих перестраховикам за класами страхування життя в Україні, вказує на досить помітні зміни за останні кілька років.

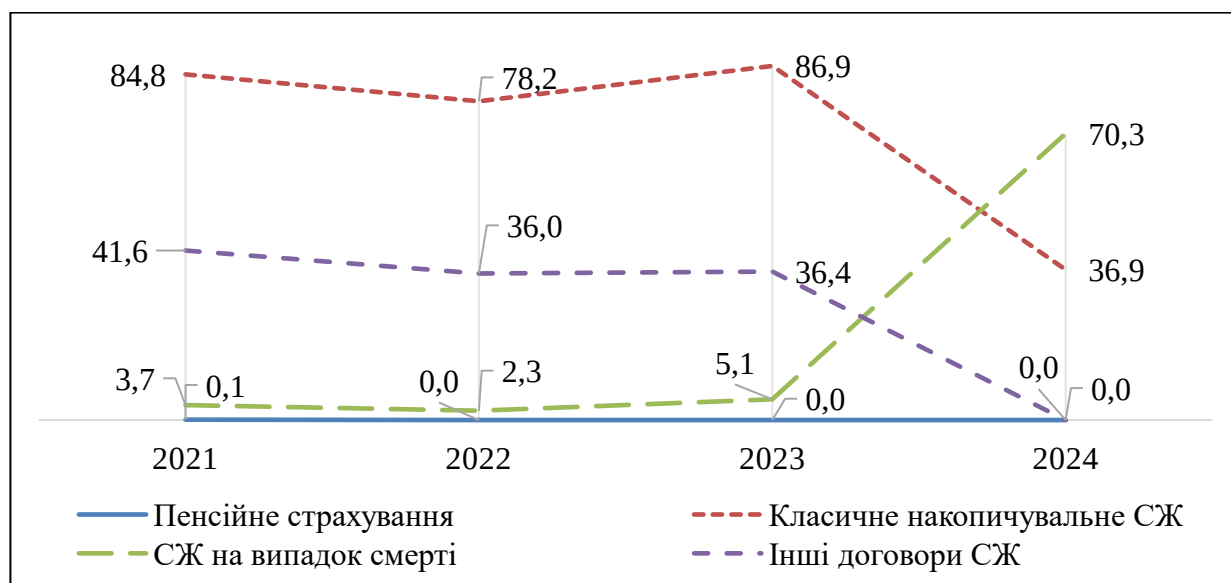

Рис. 2.10. Динаміка перестрахових премій переданих перестраховикам з страхування життя на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.10

У класичному накопичувальному страхуванні життя спостерігається зниження переданих премій у 2022 році 78,2 млн. грн. у порівнянні з 2021 роком 84,8 млн. грн., проте у 2023 році премії знову зросли до 86,9 млн. грн. 2024 рік показує значне зниження до 36,9 млн. грн., що вказує на зниження попиту на цей вид страхування.

Страхування життя на випадок смерті демонструє у 2021 році обсяг переданих премій становив лише 3,7 млн. грн., у 2022 році він знизився до 2,3 млн. грн., але у 2023 році він зріс до 5,1 млн. грн. У 2024 році демонструє значне збільшення до 70,3 млн. грн. Свідчить про зростаючу зацікавленість страхувальників у цьому класі страхування.

Ситуація з іншими договорами страхування життя показує поступове зменшення обсягів премій: з 41,6 млн. грн. у 2021 році до 0,0 у 2024 році. Страховики суттєво скорочують пропозицію в цьому сегменті через низький попит.

Таблиця 2.11

Перестрахові виплати від перестраховиків з страхування життя на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Назва страхової послуги	2021	2022	2023	2024
Пенсійне страхування	0,0	0,0	0,0	0,0
Класичне накопичувальне СЖ	34,5	18,7	77,1	57,5
СЖ на випадок смерті	2,5	2,7	5,5	39,2
Інші договори СЖ	36,1	37,3	33,4	0,0

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24]

Аналіз компенсацій від перестраховиків за класами страхування життя в Україні демонструє значні зміни в динаміці.

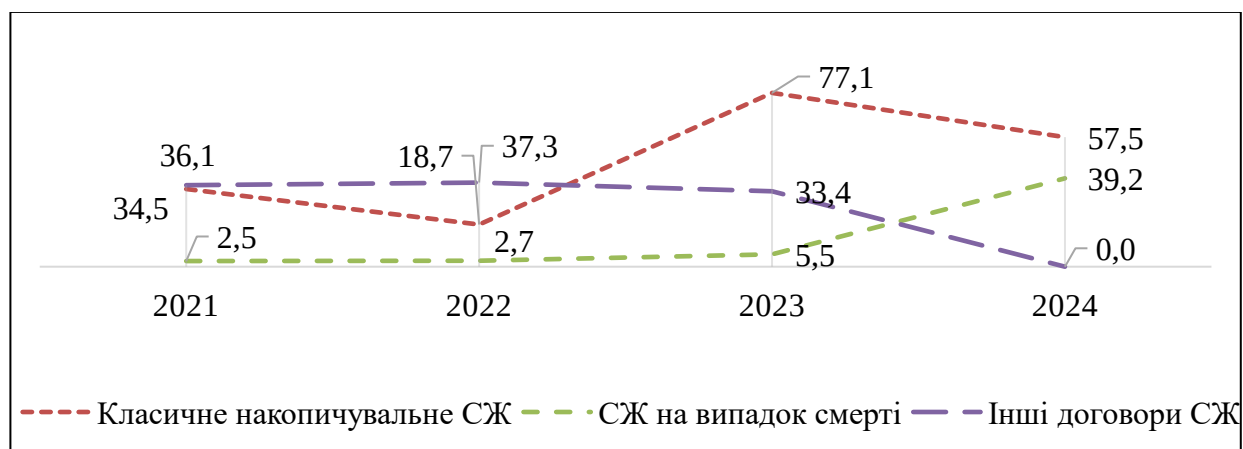

Рис. 2.11. Динаміка перестрахових виплат від перестраховиків з страхування життя на перестраховому ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.11

У класичному накопичувальному страхуванні життя спостерігається зменшення компенсацій з 34,5 млн. грн. у 2021 році до 18,7 млн грн. у 2022 році, а потім різке зростання до 77,1 млн. грн. у 2023 році і деяке зниження до 57,5 млн. грн. у 2024 році вказує на коливання рівня ризиків.

Страхування життя на випадок смерті демонструє зростання у компенсаціях, які зросли з 2,5 млн. грн. у 2021 році до 39,2 млн. грн. у 2024 році. Зростаюче усвідомлення населення щодо необхідності страхування цього виду.

Компенсації з інших договорів страхування життя зменшуються, що відображає зменшений інтерес до цього сегмента. Компенсації з цих договорів знизилися з 36,1 млн. грн. у 2021 році до 0,0 у 2024 році.

Загалом цікава тенденція перестрахування на випадок смерті, з урахуванням військового стану України.

2.3. Використання регресійного аналізу розвитку прогнозування розвитку перестрахового ринку України

Проведемо аналітичне дослідження, виходячи з коефіцієнтного аналізу розвитку перестрахового ринку України.

Таблиця 2.12

Динаміка загальних аналітичних коефіцієнтів перестрахового ринку України за 2021-2024 р.р.

Назва показника	2021	2022	2023	2024
К залежності від перестрахування	0,174	0,117	0,090	0,085
К участі перестраховиків у страхових відшкодуваннях	0,430	0,099	0,153	0,159
К дебіторської заборгованості за перестраховиками	0,871	0,277	0,342	0,006
К збитковості	0,073	0,037	0,031	0,036
К фінансової стійкості страхових фондів	0,346	0,324	0,279	0,364

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24-25]

Аналіз коефіцієнтів перестрахування в Україні за 2021-2024 роки показує

поступове зменшення залежності від перестраховування. Коефіцієнт залежності від перестраховування знизився з 0,174 у 2021 році до 0,085 у 2024 році, що відображає тенденцію до меншої залежності страхових компаній від зовнішніх перестраховувальників, що в свою чергу свідчить про більш ефективне управління ризиками.

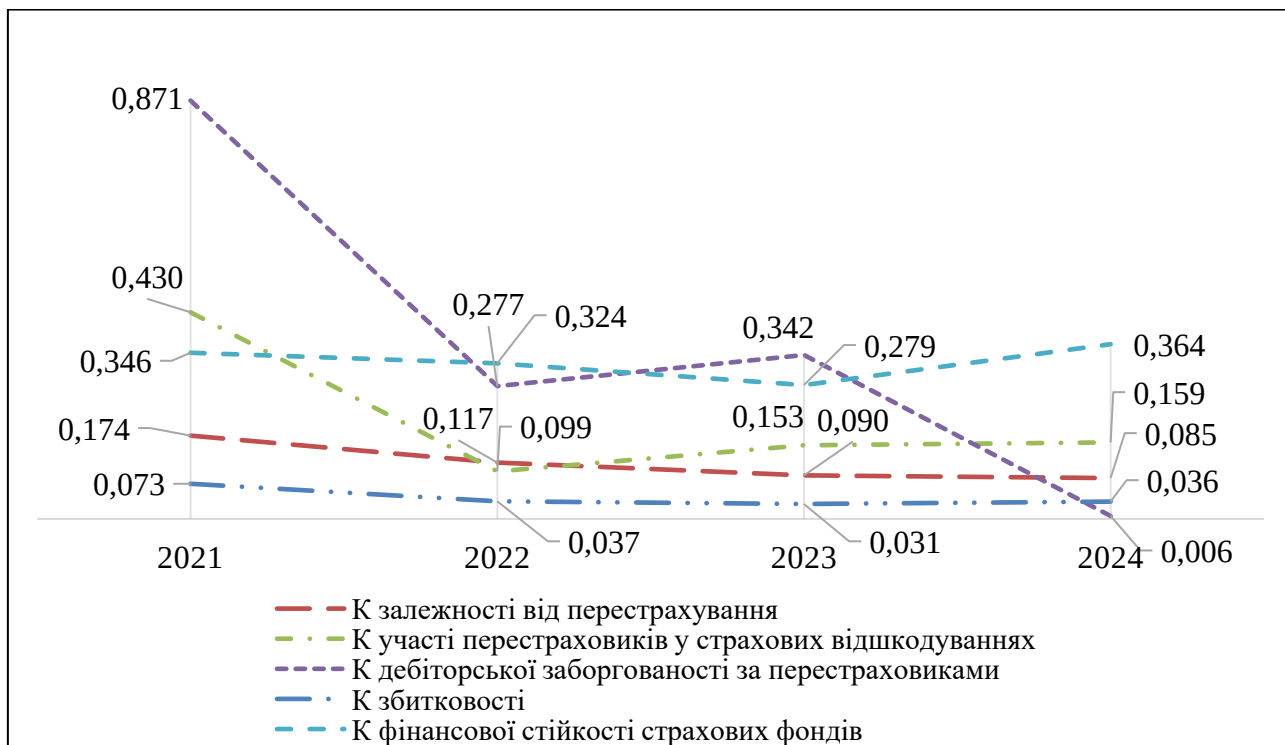

Рис. 2.12. Динаміка загальних аналітичних коефіцієнтів перестрахового ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.12

Коефіцієнт участі перестраховиків у страхових відшкодуваннях також зменшився з 0,43 у 2021 році до 0,159 у 2024 році. Це вказує на те, що частка страхових виплат, що свідчить про зростаюче бажання страховиків брати на себе більше ризиків.

Коефіцієнт дебіторської заборгованості за перестраховиками істотно знизився з 0,871 у 2021 році до 0,006 у 2024 році, що вказує на значне покращення в управлінні заборгованістю про зменшення ризиків, пов'язаних із непогашеними зобов'язаннями.

Коефіцієнт збитковості залишався на низькому рівні, з незначним зниженням з 0,073 у 2021 році до 0,031 у 2023 році, але зріс до 0,036 у 2024 році. Тобто є коливання ризиків у зв'язку з зовнішніми факторами.

Коефіцієнт фінансової стійкості страхових фондів показав невелику зміну з 0,346 у 2021 році до 0,364 у 2024 році, тобто свідчить про стійкість фінансових активів.

Таблиця 2.13

Загальний перестраховий потенціал перестрахового ринку України
за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Назва показника	2021	2022	2023	2024
Приріст вихідного перестраховування	135,6	-3972,7	-399,6	267,8
Приріст вхідного перестраховування	-1442,5	-3737,5	221,8	682,7
Загальний перестраховий потенціал	-1306,8	-7710,2	-177,8	950,5

Джерело: побудовано автором самостійно на основі [24-26]

У 2021 році приріст вихідного перестраховування становив 135,6 млн. грн., але в наступні роки спостерігалися значні від'ємні показники: -3972,7 млн. грн. у 2022 році та -399,6 млн. грн. у 2023 році. Лише у 2024 році виплати перестраховикам знову стали позитивними й досягли 267,8 млн. грн.

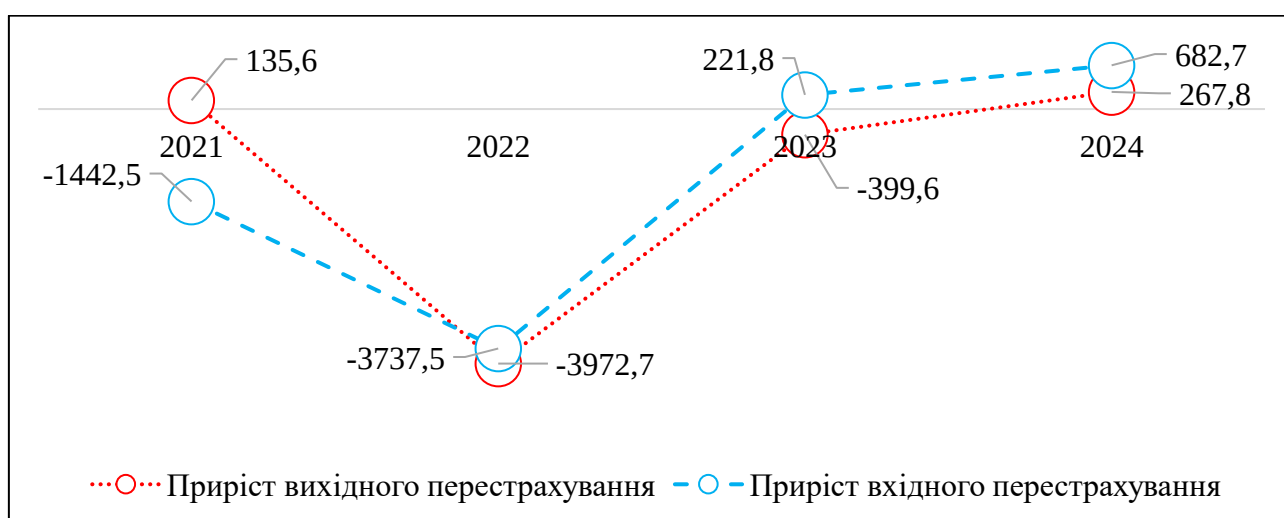

Рис. 2.13. Динаміка загального перестрахового потенціалу перестрахового ринку України за 2021-2024 р.р., млн. грн.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі таблиці 2.13

Приріст вхідного перестрахування також показує негативні результати у 2021 та 2022 роках: -1442,5 млн. грн. та -3737,5 млн. грн. відповідно. У 2023 році показник покращився, ставши позитивним на рівні 221,8 млн. грн., а у 2024 році досяг 682,7 млн. грн.

Загальний перестраховий потенціал показує аналогічні тенденції: з від'ємними значеннями -1306,8 млн. грн. у 2021 році та -7710,2 млн. грн. у 2022 році до меншого негативного показника у 2023 році -177,8 млн. грн. і позитивного значення у 2024 році 950,5 млн. грн.

Таблиця 2.14

Вихідні дані для розрахунку економіко-математичної моделі прогнозування динаміки загального перестрахового потенціалу України за 2021-2024 р.р.

	Y	X1	X2	X3	X4	X5
2021	-0,087	0,174	0,430	0,871	0,073	0,346
2022	5,900	0,117	0,099	0,277	0,037	0,324
2023	0,023	0,090	0,153	0,342	0,031	0,279
2024	-5,347	0,085	0,159	0,006	0,036	0,364

Джерело: побудовано автором на основі табл. 2.12

Де

Y – темп росту перестрахового потенціалу;

X1 – коефіцієнт залежності від перестрахування;

X2 – коефіцієнт участі перестраховиків у страхових відшкодуваннях;

X3 – коефіцієнт дебіторської заборгованості за перестраховиками;

X4 – коефіцієнт збитковості;

X5 - коефіцієнт фінансової стійкості страхових фондів.

Економіко-математичне моделювання відіграє важливу роль у розвитку перестрахового ринку, оскільки дозволяє інтегрувати різнобічні аспекти фінансової діяльності та зосередитися на ключових показниках, які характеризують фінансову стійкість перестраховувальних компаній. Наприклад, моделювання ліквідності дає змогу оцінити здатність компанії виконувати свої

зобов'язання в короткостроковій перспективі, що є критично важливим для уникнення фінансових криз і нестабільності на ринку. Оцінка платоспроможності, в свою чергу, дозволяє формувати ефективну стратегію управління ризиками та борговим навантаженням, що є основою для сталого функціонування перестраховиків.

Сценарний аналіз, здійснений за допомогою економіко-математичних моделей, забезпечує можливість прогнозування фінансових наслідків різних управлінських рішень у контексті перетворень у глобальному економічному середовищі. Це особливо важливо для перестрахового ринку, де здатність до адаптації та швидкого реагування на зовнішні виклики, такі як коливання валютних курсів або політичні ризики, визначає конкурентоспроможність. Таким чином, економіко-математичне моделювання стає потужним інструментом для підвищення надійності перестраховиків, покращення стратегій і залучення інвестицій у галузь.

Однофакторні моделі відіграють ключову роль у розвитку перестрахового ринку, оскільки вони дозволяють спростити аналіз фінансових показників перестрахових компаній. Використання таких моделей, що визначають залежність доходів від обсягу перестраховування та фінансових ризиків, допомагає виявити основні чинники, які впливають на прибутковість. Це забезпечує можливість точнішого прогнозування майбутніх доходів в умовах ринкової волатильності, що, у свою чергу, дозволяє оптимізувати фінансові стратегії, завершувати структуру витрат та підвищувати конкурентоспроможність. Такий підхід до управління ризиками сприяє зміцненню стабільності перестраховувальних компаній і їх здатності ефективно реагувати на зовнішні виклики.

Наведемо дані для економіко-математичного моделювання розвитку перестрахового ринку України у 2025 році, використаємо більш впливові п'ять коефіцієнтів з таблиці 2.14.

Графічне зображення впливу коефіцієнтів за однофакторною моделлю надано на рис. 2.14:

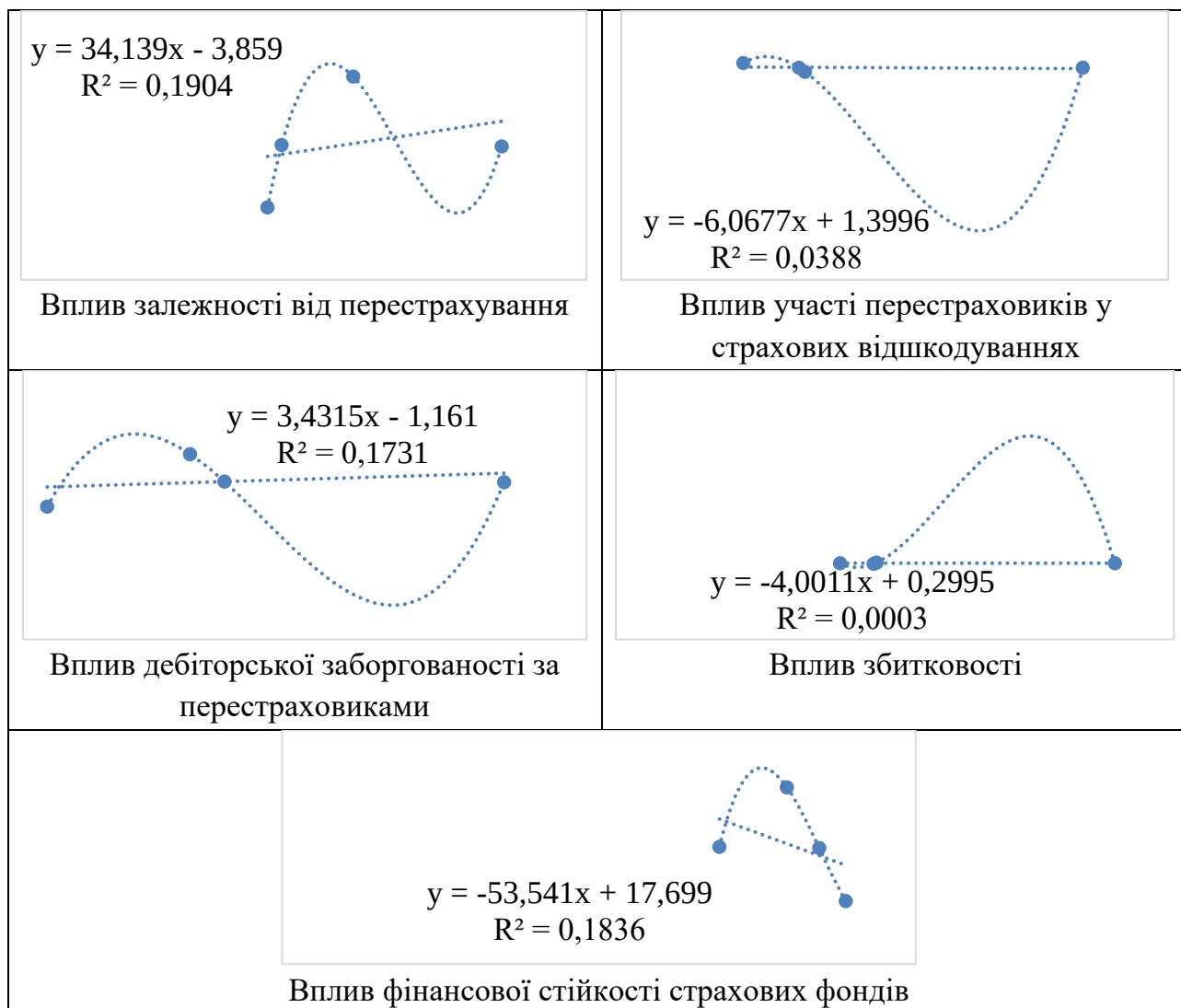

Рис. 2.14. Вплив коефіцієнтів на дохід ТОВ «ЛІЕТРО» у 2024 р.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.14

У контексті розвитку перестрахового ринку доцільно застосувати багатофакторні моделі, спираючись на результати однофакторного аналізу, враховуючи показники, які справляють найбільший вплив, такі як X1, X3 та X5. Використання інструментів статистичного аналізу, зокрема функції «Регресія» в MS Excel, дозволяє визначити і кількісно оцінити взаємозв'язки між цими факторами та залежною змінною. Це надає змогу комплексно дослідити вплив різних економічних показників на прибутковість перестраховувальних компаній, що сприяє більш точною оцінці ризиків та удосконаленню стратегій управління. Як результат, такі моделі підтримують адаптацію бізнес-процесів у відповідь на

зміни ринкової кон'юнктури, підвищуючи загальну ефективність діяльності на перестраховому ринку.

Таблиця 2.15

Багатофакторна модель загального перестрахового потенціалу
перестрахового ринку України у 2025 р.

SUMMARY OUTPUT								
Regression Statistics								
Multiple R	0,85							
R Square	0,95							
Adjusted R Square	65535							
Standard Error	0							
Observations	4							
ANOVA								
	df	SS	MS	F	Significance F			
Regression	3	63,34873	21,1162	#ЧИСЛО!	#ЧИСЛО!			
Residual	0	0	65535					
Total	3	63,34873						
	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95,0%	Upper 95,0%
Y-пересечення	35,60093	0	65535	#ЧИСЛО!	35,60093	35,60093	35,60093	35,60093
Змінна X 1	474,4856	0	65535	#ЧИСЛО!	474,4856	474,4856	474,4856	474,4856
Змінна X 3	-47,3693	0	65535	#ЧИСЛО!	-47,3693	-47,3693	-47,3693	-47,3693
Змінна X 5	-222,514	0	65535	#ЧИСЛО!	-222,514	-222,514	-222,514	-222,514

$$Y = 35,60093 + 474,4856X_1 - 47,3693X_3 - 222,514X_5$$

$$R^2 = 0,85$$

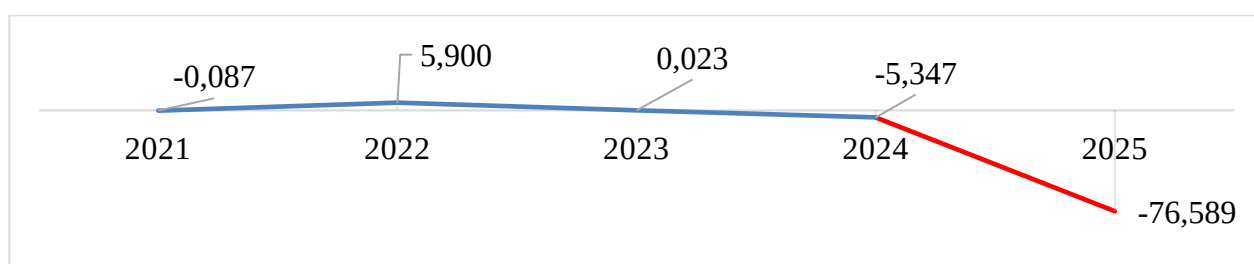

Рис. 2.15. Прогнозна оцінка перестрахового потенціалу перестрахового ринку України у 2025 році.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.15

Прогнозна оцінка загального перестрахового потенціалу розвитку перестрахового ринку України у 2025 році на основі багатофакторної моделі = -76,589.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕРЕСТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

3.1. Міжнародний досвід розвитку перестрахового ринку України

Сучасні світові страховий і перестраховальний ринки зазнають впливу глобальних процесів, які суттєво змінюють їхню структуру. Однією з ключових тенденцій є зростання катастрофічних ризиків, викликаних частими стихійними лихами, що ускладнює операційні умови для компаній, які спеціалізуються на цих ризиках. Внаслідок цього спостерігається активізація угод по злиттю та поглинанню (M&A), оскільки страховики прагнуть збільшити свій капітал і діяльність через консолідацію. Це дозволяє їм знижувати витрати, диверсифікувати ризики та підвищувати свою перестраховальну ємність.

Крім цього, перестраховий ринок відзначається високою капіталізацією страхових і перестраховальних груп, а також залученням альтернативного капіталу від сторонніх інвесторів. Для цього перестраховальні компанії створюють фінансові організації та фонди сек'юритизації, спрямовані на залучення інвестицій у страхову діяльність. Такі інноваційні рішення сприяють зростанню фінансової стійкості і забезпечують додаткову перестраховальну ємність [27].

Брокери закордонних компаній демонструють зростаючий інтерес до неklasичних ліній страхування, що свідчить про зміну потреб ринку. Спостерігається активне формування генеральних агентств зі спеціалізацією, які мають андеррайтингові повноваження. Це дозволяє їм більш ефективно створювати нові продукти для задоволення потреб клієнтів.

Серед ключових тенденцій, що визначатимуть подальший розвиток ринку, відзначається поява специфічних перестрахових рішень, адаптованих до локальних умов. Зокрема, ризики тероризму і політичних хвилювань стають частиною комплексного пакета ризиків, а також зростає інтерес до страхування непілотованих літальних апаратів та відповідальності за їх використання.

Актуальними також є продукти, що забезпечують захист фінансових показників, зокрема прибутків і рівня дивідендів. Відзначається зростання використання параметричних індексів та сек'юритизації ризиків, а також збільшення диверсифікації шляхом обміну портфелями з різних територій, що допомагає знижувати ризики та підвищувати ефективність діяльності страхових компаній [28].

Перестраховування є глобальним бізнесом, що базується на диверсифікації ризиків за видами та територіями. В Україні спостерігається більше перенесення ризиків на міжнародний ринок, ніж отримання перестраховування від іноземних страховиків.

Динаміка обсягу премій за вихідним перестраховуванням і частка вихідного перестраховування в загальному обсязі страхових премій свідчать про вплив структурних факторів, зокрема зростання ринку автотранспортного страхування. Сьогодні вітчизняний ринок вихідного перестраховування зростає в порівнянні з 2022 роком, хоча залишається нижчим за показники 2021 року. Водночас ринок вхідного перестраховування демонструє спад.

Ринок вихідного перестраховування демонструє стійку тенденцію до концентрації, що є результатом загальних змін у структурі страхового ринку. Основні гравці ринку, великі перестрахові компанії, продовжують зміцнювати свої позиції. Вихідне перестраховування стає дедалі важливішим для забезпечення фінансової стійкості страхових компаній, оскільки воно дозволяє їм ефективно розподіляти ризики.

Аналіз нових форм звітності вказує на зростаючу частку факультативного перестраховування в портфелях компаній, що є відображенням їхніх стратегій управління ризиком. Багато страховиків вважають за доцільне вкладати значні кошти в факультативне перестраховування для захисту від великих або специфічних ризиків, чого не можуть забезпечити стандартні облігаторні програми. Це також веде до збільшення частки облігаторного перестраховування в структурах дочірніх компаній західного походження, що може бути зумовлено більшою гнучкістю умов у рамках внутрішніх груп.

Специфіка ведення бізнесу в складі міжнародних груп впливає на структуру ризиків, які підписуються страховими компаніями. У випадках, коли головна компанія бере на себе значні ризики, дочірні компанії можуть зосередитися на більш однорідних та обмежених ризиках. Це, в свою чергу, підвищує ефективність облігаторних форм перестрахування, оскільки дозволяє чітко визначити межі відповідальності. Частка факультативного перестрахування в середньому незначно перевищує 50%, що свідчить про збалансованість ринку.

Серед основних факторів зростання ринку вхідного перестрахування можна виділити нарощування ємності, підвищення якості андерайтингу і менеджменту, а також надання кваліфікованим брокерам андеррайтерських повноважень. Важливим є також зміцнення партнерських відносин з компаніями, які є членами ЄС, та залучення фронтуєчих компаній, якщо це необхідно через вимоги контрагентів до рейтингів перестраховика. Активна робота з просування іміджу вітчизняних перестраховиків і поліпшення процедур врегулювання збитків також сприяють зростанню цього ринку.

Перестраховий ринок має ряд проблем, які пов'язані з його взаємодією зі страховим ринком. Основні виклики включають низьку ємність внутрішнього перестрахового ринку, що обмежує можливості страховиків у забезпеченні ризикового захисту. Також існує низький рівень довіри до партнерів, що може призвести до ризику втрати клієнтів через розкриття інформації перестраховику. Високий рівень власних утримань страховиками зменшує їхню здатність покривати великі збитки.

Крім того, надання перестрахового захисту на умовах взаємності часто не відповідає еквівалентності за якістю ризиків. Відсутність ефективної системи перестрахового захисту загрожує фінансовій стійкості страхового ринку. В умовах криз державна участь через національного перестраховика може бути важливою для підтримання стійкості страхового ринку та збереження необхідних грошових потоків [29].

Вітчизняна система перестрахового захисту потребує комплексних заходів для покращення її ефективності.

По-перше, необхідно продовжувати очищення ринку від недобросовісних учасників та схем, пов'язаних із "псевдоперестрахуванням".

По-друге, потрібно впровадити державні регуляторні заходи, що передбачають обов'язкову передачу певної частки всіх ризиків у перестрахування, що допоможе забезпечити фінансову стійкість страховиків.

Крім того, важливим є стимулювання створення перестрахових пулів для адекватної передачі ризиків серед національних страховиків. Це може бути реалізовано шляхом законодавчого закріплення вимог щодо фінансової стійкості компаній, що входять до пулу.

Також слід розвивати пропозиції послуг з перестрахування для ризиків з-за кордону і підвищувати якість андеррайтингу. Вивчення можливості створення єдиного перестрахового простору з країнами ЄС також представляє собою перспективний напрям.

Вітчизняний перестраховий ринок під впливом світових тенденцій демонструє тенденцію до зниження обсягу, що спостерігається внаслідок злиттів і поглинань компаній, а також виходу деяких страховиків з ринку. Основними вітчизняними тенденціями є більш збалансований підхід до прийняття ризиків через чисте утримання, зниження ємності ринку, а також зниження ставок, яке випереджає глобальне скорочення.

Крім цього, спостерігається зменшення факультативних ризиків на фоні розширення облігаторних програм страховиків, зростаючий інтерес до некласичних страхових продуктів і розвиток співстрахування за специфічними ризиками. Повернення деяких перестраховиків до пропорційного перестрахування свідчить про специфіку вітчизняного ринку та низьку рентабельність прямого страхування.

Вітчизняний ринок перестрахування стикається з викликами через глобальні та внутрішні тенденції. Зниження обсягів перестрахування через злиття, поглинання та вихід компаній вимагає адаптації страховиків. Необхідно

впроваджувати більш збалансований підхід до прийняття ризиків, зменшити факультативне перестрахування та звернути увагу на некласичні страхові продукти.

3.2. Перспективні підходи до розвитку перестрахового ринку України

Використання програмного забезпечення для аналізу даних і моделювання в економіці підвищує ефективність досліджень і дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення. Сучасні інструменти, такі як економетричні пакети та платформи для аналізу великих даних, автоматизують рутинні процеси та забезпечують розуміння економічних явищ через складні аналітичні методи. Це сприяє точному прогнозуванню економічних трендів і оцінці впливу різних факторів на економіку.

Застосування таких програм також допомагає у формуванні ефективних економічних стратегій і політики. Використання симуляційних моделей дозволяє оцінити наслідки економічних рішень до їх реалізації, мінімізуючи ризики та негативні наслідки. Інтеграція аналітичних інструментів у економічні дослідження сприяє оцінці сучасних умов і виробленню рекомендацій для сталого розвитку.

На основі проведеного можна надати перспективні, що перестраховикам необхідно запропонувати використовувати:

1) Системи управління ризиками (ERM):

LogicManager: платформа для управління ризиками, яка допомагає ідентифікувати, оцінювати та управляти ризиками в реальному часі.

RiskWatch: інструмент для аналізу та управління ризиками, який також надає інтеграцію з іншими системами.

2) Програми для автоматизації перестраховочних процесів:

EverQuote Pro: рішення для автоматизації продажів та операцій у страхуванні та перестрахуванні.

Guidewire: софт для страхових компаній, включаючи модулі для перестраховування, автоматизації та управління портфелем.

3) Аналітичний інструмент для оцінки ризиків SAS Risk Management: рішення для аналізу ризиків, яке включає в себе прогнозування, моделювання та оцінку даних.

4) Системи для розробки та впровадження некласичних страхових продуктів:

Insurtech платформи (наприклад, Wefox): цифрові рішення для розробки нових страхових продуктів, які дозволяють швидко тестувати та адаптувати їх під поточні потреби ринку.

5) Платформа для управління клієнтськими даними та CRM:

Salesforce: універсальна платформа для управління клієнтами та їх даними, яка може допомогти перестраховщикам краще розуміти своїх клієнтів і їхні потреби.

6) Інструменти для навчання та підвищення кваліфікації персоналу:

LinkedIn Learning: платформа для онлайн-навчання, яка пропонує курси з страхування, фінансового управління та управління ризиками.

7) Програмне забезпечення для управління проєктами:

Asana: система управління проєктами, яка допоможе перестраховщикам ефективно організувати команди й відстежувати виконання завдань.

8) Платформи для аналітики великих даних і машинного навчання:

Apache Spark: платформа для обробки та аналізу великих обсягів даних з можливостями машинного навчання, що може допомогти в оцінці ризику.

TensorFlow: фреймворк для створення та навчання моделей машинного навчання, який може бути використаний для прогнозування ризиків і аналізу даних.

Далі ми використаємо алгоритм штучного інтелекту «Generative Pre-trained Transformer 3.5» для створення алгоритма перспективних підходів до розвитку перестрахового ринку України, враховуючи поточні тенденції та виклики:

Далі за допомогою Google DeepMind переведемо цей алгоритм у формат Markdown та створимо Mindmap цього алгоритму за допомогою сервісу Coggle:

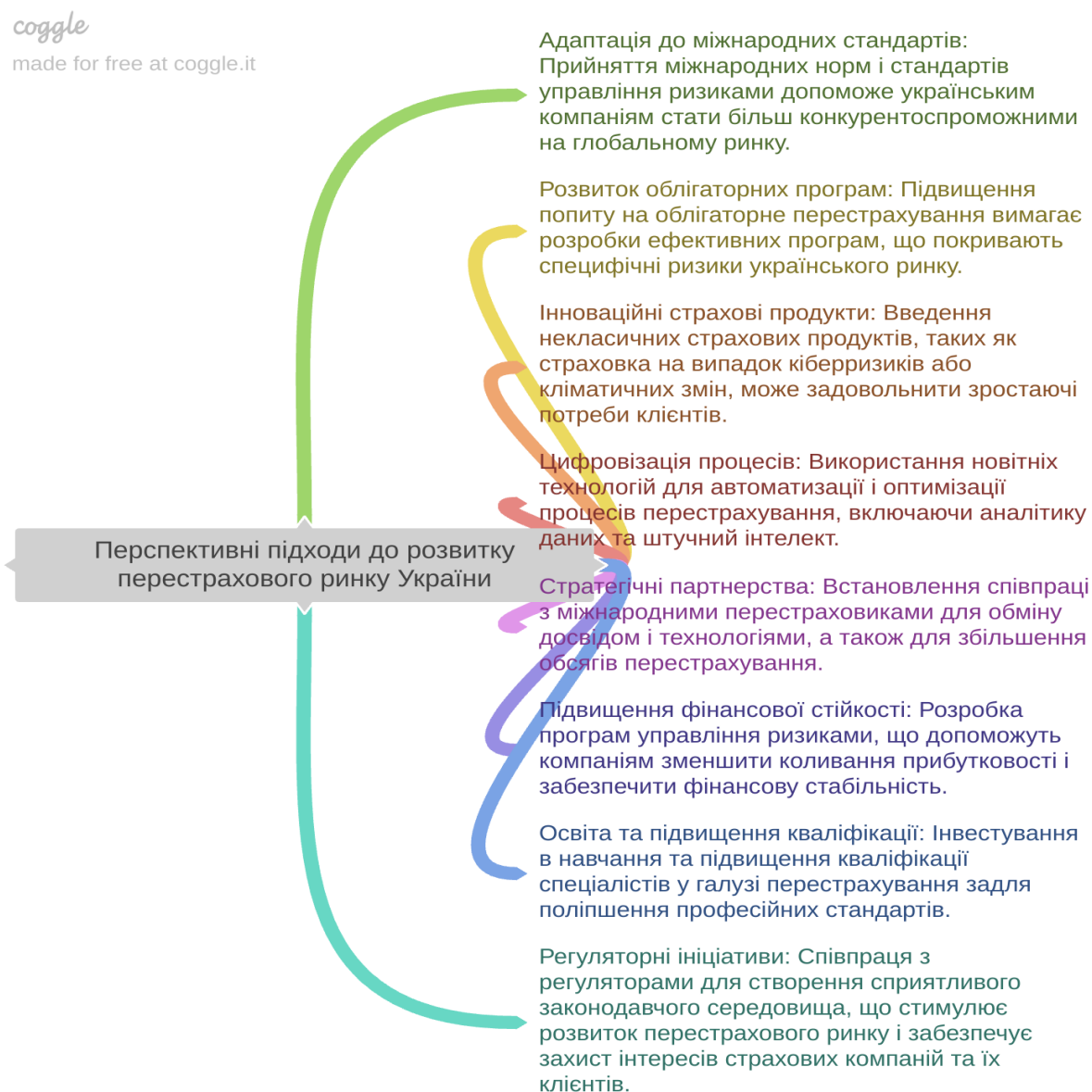

Рис. 3.1. Mindmap перспективних підходів до розвитку перестрахового ринку України.

Джерело: побудовано автором самостійно на основі узагальнення

Ці програмні продукти та рішення можуть допомогти страховим і перестраховочним компаніям адаптуватися до змін на ринку, оптимізувати процеси, а також покращити управління ризиками.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного можна зробити висновки:

1) Перестраховування є глобальним бізнесом, що базується на диверсифікації ризиків за видами та територіями. В Україні спостерігається більше перенесення ризиків на міжнародний ринок, ніж отримання перестраховування від іноземних страховиків;

2) Перестраховування не лише зміцнює фінансову стійкість страхових компаній, але й відіграє важливу роль в захисті їх працівників від звільнень, акціонерів від втрати дивідендів, а держави від зменшення податкових надходжень. Забезпечуючи стабільність страхового ринку, перестраховування також позитивно впливає на суміжні фінансові сектори;

3) Перестраховий ринок України має ряд проблем, які пов'язані з його взаємодією зі страховим ринком. Основні виклики включають низьку ємність внутрішнього перестрахового ринку, що обмежує можливості страховиків у забезпеченні ризикового захисту. Також існує низький рівень довіри до партнерів, що може призвести до ризику втрати клієнтів через розкриття інформації перестраховику. Високий рівень власних утримань страховиками зменшує їхню здатність покривати великі збитки;

4) Страховики-нерезиденти мають зростаючий рівень у частках страхових резервів та це свідчить про зростання інтересу міжнародних перестраховиків до ринку України, що може бути пов'язано з покращенням умов для ведення бізнесу міжнародних перестрахових організацій;

5) Зростаюча тенденція перестрахових премій та виплат з страхування життя з страхування на випадок смерті має 54%, що говорить про дуже негативну тенденцію населення України та одночасно зростанням спроса на цю страхову послугу;

6) Перестраховий ринок України за добровольними видами страхових послуг не здатен відновитися до рівнів 2021 року.

7) Перестраховий ринок України за обов'язковими видами страхових послуг зменшився тільки до двох страхових послуг – ОСЦПВ та Зелена Карта.

8) Загальна тенденція перестрахового ринку - є більш збалансований підхід до прийняття ризиків через чисте утримання, зниження ємності ринку, а також зниження ставок, яке випереджає глобальне скорочення.

Отже, перестраховий ринок України стикається з викликами через глобальні та внутрішні тенденції. Зниження обсягів перестрахування через злиття, поглинання та вихід компаній вимагає адаптації страховиків. Необхідно впроваджувати більш збалансований підхід до прийняття ризиків, зменшити факультативне перестрахування та звернути увагу на некласичні страхові продукти.

(підпис)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Таркуцяк А. О. Страхові послуги. *Навчальний посібник*. Київ. Видавництво Європейського університету. 2004. 584 с.
2. Козьменко О. В. Страховий ринок України у контексті сталого розвитку. Монографія. Суми. ДВНЗ “УАБС НБУ”. 2008. 350 с.
3. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Смовженко Т.С. Фінансовий словник. 3-тє видання з виправленнями та доповненнями. Київ. Видавництво “Знання”. 2000. 587 с.
4. Базилевич В. Д. Страхування. *Підручник*. Київ. Знання. 2008. 1019 с.
5. Ткаченко Н. В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика. Монографія. Національний банк України. УБС. Черкаси. Черкаський ЦНТЕІ. 2009. 570 с.
6. Шумелда Я. П. Страхування. *Навчальний посібник*. Видання 2-ге, розш. Київ. Міжнародна агенція “БІЗОН”. 2007. 384 с.
7. Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» № 1953-IX від 30.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text> (дата звернення від 30.03.2025)
8. Говорушко Т. А. Страхові послуги. *Навчальний посібник*. Київ. Центр навчальної літератури. 2005. 400 с.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови з дод. та допов. Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. І. Ірпінь. ВТФ “Перун”. 2009. 1736 с.
10. Гаманкова О. О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: Монографія. За заг.ред. О. О. Гаманкова. К. КНЕУ. 2009. 283 с.
11. Супрун Л. В. Поняття перестраховальної діяльності та перестрахової компанії. *Наукові записки*. Т. 53. Юридичні науки. 2006. С. 101–104.
12. Теребус О. М. Перестраховальний ринок та проблеми його розвитку в Україні. *Фінансова система України*. Збірник наукових праць. м.Острог. Національний університет “Острозька академія”. 2009. Випуск 12. С. 425–430.

13. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації. Монографія. О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва та ін. Суми. Університетська книга. 2011. 388 с.
14. Сухоруков А. І. Проблеми фінансової безпеки України. Монографія. Київ. НІПМБ. 2004. 117 с.
15. Бондаренко П. В., Кулікова Є. О. Страхування. *Конспект лекцій*. Одеса. ОНЕУ. 2025 р. 92 с.
16. Длугопольський О.В., Хропонюк Д.О. Сучасні проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С. 118-126.
17. Коцюрба О.Ю., Насипайко Д.С. Страховий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2020. №5 (38). С. 284-291.
18. Попович, Д., Гладкий, С., Працьовитий, Т. Тенденції розвитку страхового ринку України на сучасному етапі. *Молодий вчений*, 2019. №11 (75), 596-602.
19. Шкурко В. Сектор перестраховування у фінансовій системі. *Cientia ructuosa*. 2022. 143(3). С. 93–102.
20. Офіційний сайт національного банку України. URL: <https://surl.gd/nnmfnk> (дата звернення: 8.04.2025)
21. Офіційний сайт ПрАТ «Експортно-кредитне агентство» <https://www.eca.gov.ua/> (дата звернення: 12.04.2025)
22. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL: <https://surli.cc/sbckru> (дата звернення: 14.04.2025)
23. Проект Закону України «Про систему страхування військових ризиків» від 30.12.2024 № 12372. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/55532> (дата звернення: 14.04.2025)
24. Показники діяльності страховиків. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2025).
25. Бондаренко П.В. Система формування та використання фінансового

- потенціалу страховика: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». Одеса. ОНЕУ. 2024. 20 с.
26. Бондаренко П.В. «Економічна сутність дефініції «Фінансовий потенціал страховика»». *Збірник наукових праць Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. №5-6 (306-307). С. 41-46. 2023.
 27. Татаріна Т. В. Функціонування вітчизняного ринку перестрахування в умовах воєнного стану. *Наукові перспективи*. 2022. 12 (30).
 28. Приказюк Н.В., Моташко Т.П., Кондратенко Ю.С. Розвиток інтернет-страхування у нових умовах. *Науковий погляд: економіка та управління*. № 2(72) / 2021.С.102-108.
 29. Марина, А., Пеценко, М. Страховий ринок України в умовах війни. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. №5 (05), С. 44-51.
 30. AoN. Mode of access: <https://www.aon.com/ukraine/default.jsp> (дата звернення: 11.04.2025)
 31. Atlas Insurance. Mode of access: <http://www.atlas-insurances.com/> (дата звернення: 10.04.2025)
 32. Banasicki A. Ubezpieczenia gospodarcze. Warszawa. Poltext, 1993. 241 s.
 33. Lloyd`s Mode of access: <https://www.lloyd.com/wd/en/> (дата звернення: 11.04.2025)
 34. McGill and Partners. Mode of access: <https://mcgillpartners.com/> (дата звернення: 12.04.2025)
 35. MS Amlin. Mode of access: <https://www.msamlin.com/> (дата звернення: 11.04.2025)
 36. Munich Re. Mode of access: <https://www.munichre.com/en.html> (дата звернення: 11.04.2025)
 37. Sherbul T., Ladyniak D. War risk insurance in Ukraine. 2025. Mode of access: https://arzinger.ua/en/press-center/news/war_risk_insurance_in_ukraine/ (дата звернення: 10.04.2025)
 38. Swiss Re. Mode of access: <https://www.swissre.com/> (дата звернення: 11.04.2025)

39. The general agreement on trade in services. Mode of access: https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/gsintr_e.pdf (дата звернення: 3.04.2025)
40. War Risk Insurance Facility. Mode of access: <https://chamber.ua/wp-content/uploads/2025/01/Ukraine-War-Risk-Insurance-Facility.pdf> (дата звернення: 12.04.2025)

Д О Д А Т К И

Основні показники страхового ринку у 2020 р., млн. грн.

Основні показники страхового ринку				
Показники	(млн грн)			
	Період			
	I квартал 2020 ¹	I півріччя 2020 ²	9 місяців 2020 ²	2020 рік ^{2,3}
1	2	3	4	5
Кількість зареєстрованих страховиків	225	215	215	210
з них: компанії зі страхування життя	22	20	20	20
Включено компаній до Державного реєстру за квартал	1	1	0	0
Виключено з Державного реєстру за квартал	9	11	0	5
Кількість укладених договорів страхування (тис. од.)	40 530,8	57 899,9	89 434,5	120 576,8
Активи по балансу	65 114,9	61 888,0	61 617,3	64 920,2
Активи, визначені ст. 31 Закону України "Про страхування"	47 390,0	58 764,4	48 085,4	46 191,1
Обсяг сплачених статутних капіталів	10 633,2	9 849,0	10 111,0	9 748,1
Сформовані страхові резерви	31 965,5	28 467,3	29 623,0	34 193,0
Валові страхові премії, з них:	11 548,8	21 018,3	32 967,1	45 175,9
від страхувальників-фізичних осіб	5 399,2	10 262,3	16 355,0	22 568,0
від перестраховальників	1 697,6	1 798,1	3 143,1	4 201,8
Валові страхові виплати, з них:	3 749,9	7 043,9	11 131,9	14 853,6
страхувальникам-фізичним особам	1 768,5	3 122,8	4 862,4	6 914,4
перестраховальникам	84,3	237,5	365,8	453,0
Рівень валових виплат, %	32,5	33,5	33,8	32,9
Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	9 668,0	18 716,8	29 271,8	41 163,8
Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	3 659,0	6 853,7	10 817,8	14 411,6
Рівень чистих виплат, %	37,8	36,6	37,0	35,0
Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам	2 765,1	4 230,6	6 403,6	8 487,4
з них: перестраховикам-нерезидентам	884,2	1 929,1	2 708,3	3 652,6

Основні показники страхового ринку у 2021 р., млн. грн.

Основні показники діяльності страхових компаній					
№ з/п	Показники	Період			
		І квартал 2021	І півріччя 2021 ¹	9 місяців 2021 ¹	2021 рік ^{1,2}
1	2	3	4	5	6
1	Кількість зареєстрованих страхових компаній, на кінець періоду, одиниць, із них:	208	181	169	155
2	компаній зі страхування життя	20	19	17	13
3	Кількість страхових компаній, що надали звітність, на кінець періоду, одиниць	178	166	157	133
4	Включено компаній до Державного реєстру за	0	0	0	0
5	Виключено з Державного реєстру за квартал	2	27	12	14
6	Кількість укладених договорів страхування, за період, тис. одиниць	29 248,8	62 769,5	99 940,0	131 561,9
7	Активи за балансом	64 266,2	65 178,3	65 635,6	64 209,2
8	Активи, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування"	46 201,1	45 995,0	46 898,7	47 159,2
9	Обсяг сплачених статутних капіталів	9 364,6	8 965,8	8 794,8	7 923,7
10	Сформовані страхові резерви	34 210,7	35 027,5	35 642,8	36 555,7
11	Валові страхові премії, з них:	12 040,5	24 779,8	38 070,6	49 708,0
12	від страхувальників – фізичних осіб	6 199,3	12 943,7	20 415,4	27 912,0
13	від перестраховальників	931,4	1 646,2	2 354,6	1 890,6
14	Валові страхові виплати, з них:	4 378,4	8 703,3	13 427,7	17 958,3
15	страхувальникам – фізичним особам	2 115,3	4 226,5	6 430,7	8 919,7
16	перестраховальникам	58,4	136,6	222,4	341,1
17	Рівень валових виплат, відсотки	36,4	35,1	35,3	36,1
18	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	11 118,3	23 479,7	35 253,0	45 987,3
19	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	4 301,7	8 552,1	13 215,7	17 671,0
20	Рівень чистих виплат, відсотки	38,7	36,4	37,5	38,4
21	Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам, із них:	2 286,5	4 660,8	6 722,3	8 623,0
22	перестраховикам-нерезидентам	1 169,0	2 728,7	3 904,7	4 902,3

Основні показники страхового ринку у 2022 р., млн. грн.

Основні показники діяльності страхових компаній					
№ з/п	Показники	(млн грн)			
		Період			
		I квартал 2022	I півріччя 2022	9 місяців 2022 ¹	2022 рік ^{1,2}
1	2	3	4	5	6
1	Кількість зареєстрованих страхових компаній, на кінець періоду, одиниць, із них:	145	142	139	128
2	компанії зі страхування життя	13	13	13	12
3	Кількість страхових компаній, що надали звітність, на кінець періоду, одиниць	140	138	136	126
4	Включено компаній до Державного реєстру за	1	0	0	0
5	Виключено з Державного реєстру за квартал	11	3	3	11
6	Кількість укладених договорів страхування, за період, тис. одиниць	20 102,1	39 705,4	60 380,3	88 003,0
7	Активи за балансом	64 573,3	65 904,4	70 869,0	70 298,3
8	Активи, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування"	47 158,7	49 269,4	53 825,0	54 145,6
9	Обсяг сплачених статутних капіталів	8 279,2	8 212,2	8 005,4	6 716,8
10	Сформовані страхові резерви	36 382,7	36 502,4	39 794,0	41 000,6
11	Валові страхові премії, з них:	9 680,2	17 656,4	28 573,7	39 661,8
12	від страхувальників – фізичних осіб	5 772,7	10 796,1	17 586,9	24 551,6
13	від перестраховальників	353,8	574,5	885,2	1 131,6
14	Валові страхові виплати, з них:	3 180,4	6 016,4	9 502,3	13 001,4
15	страхувальникам – фізичним особам	1 826,3	3 363,6	5 135,6	7 028,5
16	перестраховальникам	33,7	98,6	144,3	176,8
17	Рівень валових виплат, відсотки	32,9	34,1	33,3	32,8
18	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	9 338,4	17 170,1	27 703,0	38 515,0
19	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	3 145,8	5 912,5	9 349,6	12 810,9
20	Рівень чистих виплат, відсотки	33,7	34,4	33,7	33,3
21	Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам, із них:	1 310,8	2 233,6	3 425,7	4 250,7
22	перестраховикам-нерезидентам	969,0	1 747,3	2 555,1	3 103,9

Основні показники страхового ринку у 2023 р., млн. грн.

Основні показники діяльності страхових компаній		(млн грн)			
№ з/п	Показники	Період			
		I квартал 2023	I півріччя 2023 ²	9 місяців 2023 ²	2023 рік ^{2,3}
1	2	3	4	5	6
1	Кількість зареєстрованих страхових компаній, на кінець періоду, одиниць ¹ , із них:	122	115	111	101
2	компаній зі страхування життя	12	12	12	12
3	Кількість страхових компаній, що надали звітність, на кінець періоду, одиниць	120	113	108	97
4	Включено компаній до Державного реєстру за	0	0	0	0
5	Виключено з Державного реєстру за квартал	6	7	4	10
6	Кількість укладених договорів страхування, за період, тис. одиниць	20 228,9	40 774,8	73 353,0	94 821,5
7	Активи за балансом	70 480,3	70 780,2	73 399,3	74 412,2
8	Активи, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування"	54 515,6	54 579,3	55 865,3	56 359,9
9	Обсяг сплачених статутних капіталів	6 471,8	6 298,2	6 202,3	5 955,6
10	Сформовані страхові резерви	41 329,3	42 481,8	44 888,3	46 781,2
11	Валові страхові премії, з них:	10 116,4	21 354,7	34 141,7	47 014,7
12	від страхувальників – фізичних осіб	6 109,9	13 036,3	20 951,7	28 755,0
13	від перестраховальників	224,3	495,3	736,9	1 057,1
14	Валові страхові виплати, з них:	3 839,8	7 817,5	12 027,4	16 867,3
15	страхувальникам – фізичним особам	2 037,3	4 162,4	6 457,9	9 150,7
16	перестраховальникам	80,7	79,9	103,4	133,6
17	Рівень валових виплат, відсотки	38,0	36,6	35,2	35,9
18	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	9 915,1	20 895,1	33 437,8	46 011,0
19	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	3 792,6	7 744,4	11 923,4	16 736,1
20	Рівень чистих виплат, відсотки	38,3	37,1	35,7	36,4
21	Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам, із них:	1 379,4	2 437,2	3 683,8	4 650,3
22	перестраховикам-нерезидентам	1 178,2	1 977,6	2 979,8	3 646,6

Основні показники страхового ринку у 2024 р., млн. грн.

Основні показники діяльності страховиків					
(млн грн)					
№ з/п	Показники	Період			
		I квартал 2024	I півріччя 2024 ²	9 місяців 2024 ^{1,2}	2024 рік ²
1	2	3	4	5	6
1	Кількість зареєстрованих страхових компаній, на кінець періоду, одиниць ³ , з них:	98	90	75	65
2	компаній зі страхування життя	12	12	11	10
3	Кількість страхових компаній, що надали звітність, на кінець періоду, одиниць	93	82	71	64
4	Включено компаній до Державного реєстру за квартал	0	0	0	0
5	Виключено з Державного реєстру за квартал	3	8	15	10
6	Кількість договорів страхування, які почали діяти в звітному періоді, тис. одиниць, з них:	9 532,6	17 527,3	68 362,9	89 962,1
7	кількість договорів прямого та вхідного перестрахування страхування за класами страхування іншими, ніж страхування життя, які почали діяти в звітному періоді	9 223,3	16 970,6	67 604,9	89 013,4
8	кількість договорів прямого та вхідного перестрахування страхування за класами страхування життя, які почали діяти в звітному періоді	309,3	556,8	757,9	948,7
9	Кількість договорів прямого та вхідного перестрахування, діючих на кінець звітного періоду, тис. одиниць, із них:	21 654,7	20 895,0	20 533,7	20 303,0
10	кількість договорів прямого та вхідного перестрахування, за класами страхування іншими, ніж страхування життя, діючих на кінець звітного періоду	19 294,8	18 819,7	18 462,2	18 401,3
11	кількість договорів прямого та вхідного перестрахування, за класами страхування життя, діючих на кінець звітного періоду	2 359,9	2 075,3	2 071,5	1 901,7
12	Кількість застрахованих осіб за договорами прямого страхування за класами страхування іншими, ніж страхування життя на кінець звітного періоду, тис. одиниць	9 230,0	8 892,9	9 248,8	8 722,5
13	Кількість застрахованих осіб за договорами прямого страхування за класами страхування життя на кінець звітного періоду, тис. одиниць	2 268,2	2 069,0	2 096,1	1 969,7
14	Прийнятні активи для розрахунку регулятивного капіталу	52 928,7	57 275,4	64 170,7	65 623,3
15	Обсяг зареєстрованих статутних капіталів	5 883,2	5 752,5	5 610,0	5 550,7
16	Обсяг сплачених статутних капіталів	5 883,2	5 697,9	5 610,0	5 550,7
17	Технічні резерви, з них:	32 011,4	33 961,9	35 673,8	36 653,7
18	технічні резерви за класами страхування іншого, ніж страхування життя	20 714,1	21 681,6	23 794,5	24 441,8
19	технічні резерви за класами страхування життя	11 284,3	12 266,9	11 879,4	12 211,9
20	Інші зобов'язання, крім технічних резервів та субборгу, врахованого у розрахунку регулятивного капіталу	7 945,7	3 841,3	3 925,6	3 900,5
21	Валові страхові премії, з них:	11 593,5	24 202,8	38 468,9	53 078,9
22	від страховальників-юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців	4 412,9	9 179,0	14 588,1	19 811,1
23	від страховальників – фізичних осіб	6 704,2	13 966,0	23 643,5	32 965,7
24	від перестраховальників	73,4	141,4	237,3	302,1
25	Валові страхові премії за класами страхування іншими, ніж страхування життя, з них:	10 264,1	21 571,7	34 411,7	47 354,2

Основні показники страхового ринку у 2024 р., млн. грн.

Основні показники діяльності страховиків

(млн грн)

№ з/п	Показники	Період			
		I квартал 2024	I півріччя 2024 ²	9 місяців 2024 ^{1,2}	2024 рік ²
1	2	3	4	5	6
26	від страховальників-юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців	4 331,9	9 017,7	14 333,7	19 507,1
27	від страховальників – фізичних осіб	5 453,4	11 496,2	19 840,7	27 545,0
28	від перестраховальників	73,4	141,4	237,3	302,1
29	Валові страхові премії за класами страхування життя, з них:	1 331,8	2 631,1	4 057,3	5 724,7
30	від страховальників-юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців	81,0	161,3	254,5	304,0
31	від страховальників – фізичних осіб	1 250,8	2 469,8	3 802,8	5 420,7
32	від перестраховальників	0,0	0,0	0,0	0,0
33	Валові страхові виплати, з них:	4 942,9	9 966,0	15 129,8	20 861,4
34	юридичним особам, фізичним особам-підприємцям	1 996,1	3 377,8	5 061,6	7 045,0
35	фізичним особам	2 757,4	6 217,6	9 993,9	13 712,0
36	перестраховальникам	34,3	60,7	74,4	104,4
37	Валові страхові виплати, крім ануїтету за класами страхування іншими, ніж страхування життя, з них:	4 626,1	9 321,6	14 113,4	19 401,7
38	юридичним особам, фізичним особам-підприємцям	1 992,1	3 366,1	5 043,6	7 006,8
39	фізичним особам	2 444,5	5 584,9	8 995,4	12 290,5
40	перестраховальникам	34,3	60,7	74,4	104,4
41	Валові страхові виплати, крім ануїтету за класами страхування життя, з них:	272,4	556,8	885,0	1 279,2
42	юридичним особам, фізичним особам-підприємцям	4,0	11,7	17,6	37,8
43	фізичним особам	268,5	545,1	867,3	1 241,4
44	перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0
45	Валові страхові виплати у вигляді ануїтету за класами страхування іншими, ніж страхування життя, з них:	0,3	0,6	0,6	1,0
46	юридичним особам, фізичним особам-підприємцям	0,0	0,0	0,0	0,4
47	фізичним особам	0,3	0,6	0,6	0,6
48	перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0
49	Валові страхові виплати у вигляді ануїтету за класами страхування життя, з них:	44,0	87,0	130,6	179,4
50	юридичним особам, фізичним особам-підприємцям	0,0	0,0	0,0	0,0
51	фізичним особам	44,0	87,0	130,6	179,4
52	перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0
53	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки перестрахових премій)	10 272,2	21 849,7	35 002,3	48 560,3
54	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки перестрахових виплат)	4 536,7	9 089,4	13 726,9	18 935,8
55	Перестрахові премії, передані у перестраховання, з них:	1 321,3	2 353,1	3 466,7	4 518,6
56	перестраховикам-нерезидентам	1 207,4	2 170,1	3 181,5	3 983,7
57	Компенсовані перестраховиками страхові виплати, із них:	406,2	876,5	1 402,9	1 925,6
58	перестраховиками-нерезидентам	379,0	824,5	1 333,8	1 840,1